

ARADI KÖZLÖNY

Administrátor delegat:
Dr. STUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54. No. 197.
1939. szeptember 1. péntek

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă de editura ziarului Arad Közlöny, In Reg. Publ. Perforat sub No. 1071-1938, Trif. Arad.

Nyitánosságra hozta a német birodalmi kormány az angol—lengyel—német tárgyalások anyagát

Részletes tudósításunk a LEGUJABB-oldalon!

XII. Pius pápa újabb békementő kísérlete egy öthatalmi tanácskozás érdekében

Anglia a lengyel kormányra háritotta át a döntést a német javaslatok felett — Súlyosbbitotta a nemzetközi helyzetet a lengyel általános mozgósítás elrendelése és Szlovákia német katonai megszállása

XII. PIUS

Európaserte egyre jobban elmélyülnek a nagyhatalmak háborus óvintézkedései

London, Páris—Varsó—Berlin és London között változatlanul folyik a diplomáciai eszmecsere. Az angolvárosban eddig nem adtak ki hivatalos tájékoztatást Hitler válaszában tartalmáról. Az angol sajtó nagy érdeklődéssel tárgyalja az üzenetváltást. A lapok megállapítják, hogy az angol kormány minden meggyőzés nélkül továbbította a lengyel kormányhoz Németország területi követeléseit, Anglia a döntést teljesen Varsóra bízta. A déli lapok közlik, hogy az angol minisztertanács rövid tárgyalás után elfogadta a Hitlernek küldött válaszjegyzéket. Az angol sajtó ebben azt látja, hogy a Chamberlain kormány nem hajlandó semmiféle nyomást gyakorolni a lengyel kormányra, sőt még tanácsot sem hajlandó adni a döntést illetően. Helyesnek tartanak Londonban a Visó és Berlin közötti közvetlen tanácskozások tervét, ezek azonban csakis az erőveltség alapja és minden kényszerítés nélkül folyhatnak le. A tárgyalások megtartása céljából szükségesnek tartják egy fegyverszünet megkötését, esetleg részleges leszerelés után. Az angol sajtó tudomást vesz, hogy a német lapok hangja Angliával szemben az utóbbi időben feltűnően erősödött. Időnként a Hamburger Fremdenblatt cikkét, amely annak a véleményének ad kifejezést, hogy a végső célkitűzése tekintetében bizonyos összhang van Berlin és London között és melyek a kormány kívánatosnak tartja a hosszú és tartós békét. A lap a cikk végén megjegyzi, hogy a német birodalom készen áll arra, hogy katonai és gazdasági téren ne érhesse meg a legelőrelépést.

London politikai körök szerint lényeges előrehaladást jelent az előző 24 órával szemben az a tény, hogy Németország most már hozzájárul a közvetlen német—lengyel tárgyalások felvételéhez. Remélik, hogy sikerül a tárgyalások székhelyéül Stockholmot elfogadtatni mindkét féllel.

A csütörtöki tárgyalások új fordulatai

Csütörtökön délelőtt ismét hosszabb tanácskozás olt le az angol miniszterelnökségi palotában. A délelőtti órákban Halifax külügy miniszter és Cadogan, a külügyi hivatal vezér titkára keletkeztek fel Chamberlain miniszterelnököt és egyórán át tanácskoztak egymással. A lapok a német—angol tárgyalásokkal kapcsolatban különböző értesítéseket és feltevéseket közölnek. Daily Mail azt írja, hogy

a Németország és Lengyelország között fennálló nehézségek a kisebbségek kölcsönös kicserélése után megoldhatók. A Daily Express úgy tudja, hogy Mussolini béke-terve szerint kész lenne ideiglenes fegyverszünetre tenni előterjesztést. Roosevelt javaslati alapján és hajlandó lenne közvetíteni a nemzetközi döntőbírói értekezlet megadása tárgyában is, amelyen a kisebbségek kicserélése, a Balti-tengerhez

vezető új megnyitásának kérdése is szóba kerülne.

Nagy fontosságot tulajdonítanak angol politikai körök annak a római hírek, hogy az Egyesült-Államok római nagykövete szerdán hosszabb megbeszélést folytatott az olasz külügyminiszteriumban és erről jelentést tett távirati úton Rooseveltnek.

Varsón áll a döntés

Az angol kormány még nem kapta meg a német választ a legutóbbi jegyzékére, amelyet szerdán este küldtek Berlinbe — ezt az értesítést közli a Reuter-ügynökség legutóbbi híradása. — Nem kapta meg az angol kormány még Varsó válaszát sem, amelyet szerdán tájékoztattak Hitler birodalmi vezér jegyzékéről és az arra adott angol válaszlól.

Londonban azt hiszik, hogy a lengyel kor-

mány válasza hamarosan megérkezik.

Jól értesült politikai körökben úgy tudják, hogy Hitler legutóbbi jegyzékében ismét utalt arra, hogy

tartós meggyőzésre kell jutni Lengyelországgal. Kijelentette a birodalmi vezér, hogy mindezek ellenére is a Lengyelországgal kapcsolatos német követeléseket teljesíteni kell.

Ezeket a követeléseket a német kormány kész írásban körvonalazni arra az esetre, ha Varsó hajlandónak mutatkozik meghatalmazottat küldeni Berlinbe. Arról is vannak állítólagos értesülések, hogy erre a német jegyzékre az angol kormány azt válaszolta, hogy

a német kívánások kizárólag Varsótól függenek és az angol kormánynak nem áll módjában, hogy bármilyen irányban nyomást gyakoroljon Lengyelországra. Az is bizonyos, hogy szerdán London és Varsó között sűrű tanácskozások folytak.

Berlinből érkezett jelentések közlik az angol lapokkal, hogy Förster szerdán ismét Berlinben járt és a kancellári palotában folytatott hosszabb megbeszélése után visszautazott Danzigba.

Az Independence Belgique című lap aláírja, hogy a legtöbb európai államban, mindenek előtt Lengyelországban, Németországban, Angliában, Franciaországban és Olaszországban a háborus előkészületek már véget értek és az ugynevezett semleges országok közül, Belgiumban, Hollandiában és Svájcban is, általános mozgósítást hajtottak végre.

Minden jel arra vall, hogy a válság kirobbanással fenyeget és ez a kirobbanás minden percben bekövetkezhet. A békés kibontakozás lehetőségét még sem szabad feladni.

PÁRIS:

Daladier borulató...

Páris. Daladier miniszterelnök fellériséskeltő nyilatkozatot tett az újságírók előtt a nemzetközi helyzetéről. A miniszterelnök, aki az utóbbi időben meglehetősen szűkszavú volt, a sajtónak igen sötét látó nyilatkozatot adott. Véleménye szerint az események rövidesen világháborúban következnek. Daladier borulató nyilatkozatából arra következtetnek, hogy a francia kormány már ismeri Hitler válaszában tartalmát. A francia

miniszterelnök az újságírók előtt tett nyilatkozatában megállapította, hogy Hitler ugyanolyan hosszú választ küldött Angliának mint amint a francia kormányhoz intézett nyilatkozata volt és semmit sem engedett területi követeléseiből.

A Havas újságírók jelentése szerint Daladier miniszterelnök tegnap hosszabb tanácskozást folytatott Colson tábornokkal, a vezérkar főnökével.

Francia tábornok lengyelországi missziója

Párisból jelentik, hogy Weygand tábornok, a francia kormány különleges megbízásával a közelkeletre utazott. Utjának végcélja állítólag Páris. Más jelentés viszont úgy tudja, hogy a francia tábornok Varsóba utazott. Érdekes

megemlíteni, hogy 1920-ban Weygand tábornok volt az, aki megszervezte a lengyel ellenállást és az ő terve alapján szorította ki a lengyel hadsereg a szovjetsapatokat a mai lengyel területeiről.

A helyzet súlyosabbá vált a világsajtó megállapítása szerint

Páris. (Rador.) Hitler kancellár üzenetével és az arra adott brit válasszal részletesen foglalkoznak a csütörtökön reggel megjelent francia lapok. A Le Jour azt írja, hogy politikai körök benyomása szerint a kancellár legutolsó közlése, bár fenntartja a német követeléseket, nem utasítja el teljes egészében a közvetlen német-lengyel tanácskozások lehetőségét, de nem olyan formában, amely tökéletesen fedné az angol-francia diplomáciai álláspontot. A szerdán Berlinbe eljuttatott angol válasz foglalkozik a békés rendezés lehetőségeivel és azzal, hogy miként volna lehetséges Németország és Lengyelország között közvetlen összeköttetést teremteni. A válaszigyzék leszögezi, hogy Lengyelország az, amelynek jogában áll szuverénitásának teljes megőrzése mellett, a javaslatot vagy tervezetet elfogadni vagy visszautasítani. Az angol diplomácia erőfeszítése arra irányul, hogy olyan technikai feltételeket teremtsen, amelyeknek felhasználásával a békés rendezés lehetőségét megkísérelje és elkerülje az erőszak eszközeit.

A Le Figaro ezt írja: A brit megfigyelők valamennyien egyetértenek abban, hogy a német hirdalom-aktuális követelése különbözők és egészen más tartalmaznak, mint a danzig-i statutum megváltoztatását és a korridor visszacszerzését. A legmegértőbb diplomaták sem tudnak pontosan megállapítani, hogy miként lehetne közeledést teremteni a mai és a március 28-iki német követelések között. Az kétségbevonhatatlan, hogy csak Lengyelország jogosult arra, hogy a követelések tekintetében nyilatkozzon.

A Le Journal megállapítja, hogy miután az angol kormány igen rövid idő alatt megadhatta válaszát Hitler kancellárnak, arra lehet következtetni, hogy a kancellár nem fogadta el az augusztus 2-iki angol jegyzék azon javaslatát, amely a Lengyelországgal való közvetlen tárgyalásokra vonatkozik és fenntartotta azt az álláspontot, amelyet Daladierhoz intézett válaszában leszögezett.

A csütörtöki olasz lapok a lengyel általános mozgósítás következtében a helyzetet még súlyosabbnak tartják, mint előbb volt. Kihangsúlyozzák, hogy ez a mozgósítás akkor történt, amikor még London és Berlin között folytak a diplomáciai tárgyalások. Róma álláspontja változatlan és a békét csak a versaillesi szerződések módosítása után lehet biztosítani. A Popolo di Roma azt írja, hogy a lengyel általános mozgósítás ellenére sem szakadtak meg a diplomáciai tanácskozások és még van remény a békés rendezésre. (Rador.)

Páris. Daladier miniszterelnök tegnap a

késő esti órákig folytatta diplomáciai és katonai megbeszéléseit. Aludó összeköttetésben állott Londonnal és Varsóval. Párisban élénk figyelemmel kísérik Vilma németalföldi királynő és Lipót belga király közvetítésre vonatkozó kísérleteit. A helyzetet nagyon súlyosnak, de nem reménytelennek látják. A francia politikai körökben számitanak arra is, hogy szűke deménvező lépést fog tenni.

LONDON:

A helyzet változatlan!

London. (Rador.) A helyzet változatlan. Az a tény, hogy London és Berlin közt tovább folynak a tanácskozások, reményt nyújt arra, hogy a válság megoldása még lehetséges. Ez a véleményük a csütörtökön reggel megjelent lapoknak. A Times azt írja, hogy a helyzetben tulajdonképpen változás nem állott be. Hitler fenntartja követeléseit Lengyelországgal szemben. Anglia viszont állja kötelezettségét és segítségét nyújt annak az országnak, amelynek függetlensége veszedelemben forog. Nem változott meggyőződésünk és továbbra is kitartunk azért, hogy nem a háború az egyetlen eszköz, hanem az ésszerűség és az erkölcs, amelynek révén eredményt lehet elérni.

A Press Association értesülése szerint az angol kormány jegyzéke ellenében Hitler javaslatára. A jegyzék tartalmát telefonon közölték a francia kormánnyal és csak annak beleegyezése után továbbították Berlinbe. A helyzet változatlanul súlyos, mert szerdán két fős katonai esemény következett be. Az egyik Szlovákiának német csapatok által történt megállása, a másik az általános lengyel mozgósítás.

Egy londoni „jó jel”...

London. (Rador.) Hivatalos információk hiányában politikai körökben a reménykedő várakozás álláspontja alakult ki. Az ellenzéki pártvezéreket részletesen tájékoztatták az angol kormány válaszáról és miután nem tartották szükségesnek a parlament összehívását, ezt jó jelnek tekintik.

Pénteken kezdik meg a londoni kisgyermekesek vidékre-szállítását

Londonból jelentik: Az egészségügyi minisztérium közleményt adott ki, amelynek értelmében az iskolás gyermekek, terhes nők, kisgyermekes anyák, öregek, vakok és más rokkantak elszállítása Londonból és a többi ipari centrumból pénteken kezdődik.

Anglia a vöröstenger-menti gyarmatait is megerősítette

Római jelentés szerint az olasz lapok úgy tudják, hogy az angol kormány most már nem csak Gibraltárt és Máltát erősítette meg, hanem a Vörös-tenger partján fekvő angol gyarmatokat is. Olaszország szintén katonai előkészületeket tett haditengerészete különböző támpontjain, így Pantelleria szigetén és Dodekanéosz szigetcsoporton, valamint Lybiában és Tripoliszban.

SZÓFA:

Bulgária sineses

Szófia. Bolgár kormánykörökben hangsúlyozzák, hogy Bulgária tábbra is a teljes semlegesség álláspontján. A hivatalos Dnea című lap rámutat aa, hogy bizonyos áru kiviteli tilalmaktól eltekintve Bulgáriában nem történt semmiféle reaktiváló intézkedés. Bolgár hivatalos körök hangsúlyozzák, hogy Bulgária továbbra a legszorosabb együttműködésben marad Igoszláviával.

KAUNAS:

Lengyel-litván feyverkezések

Berlin. A „12 Uhr Blatt”entése szerint a lengyel-litván határon a Sulki, Grodno, Vilna szakaszon, a lengyelek nagb lovas-egységeket vontak össze. A lap szeri a litván közvéleményben nagy nyugtalanságot a lengyel részről végrehajtott katonai lézkezdések miatt.

Kaunas, Litvánia bizonyos védelmi intézkedések fogantatását rendelte. A hangulat nyugodt, de az ország el van tökte, hogy függetlenségét megvédelmezi.

Litvánia visszaveteli Vilnát!

(Telca Press.) Hírelt érdő közlések szerint a litván kormány jegyzet intézett Lengyelországhoz s ebben visszaveteli Vilnát és környékét. A lengyel kormány intézett jegyzéknek ultimátum jellege van. Miután a lengyel kormány azonnali akciótól ta a vezérkar elrendelte a litván határ megsítését. Litvánia és Lengyelország között megakadt a vasúti és telefon összeköttetés.

ISZTAMBUL:

Törökország nem mozgósít!

Istanbul. (Rador.) Hivatalos körökben megcáfolják azokat a híreket, hogy Törökország rövidesen elrendeli az általános mozgósítást.

A köztársaság elnöke tegnap kihallgatáson fogadta Rüstij Arras londoni török nagykövetet. Majd hosszabb megbeszélést folytatott a miniszterelnökkel és több miniszterrel. A Stefani újságírók jelentése szerint Papen ankarai német nagykövet elutazott a török fővárosba. Ugyancsak Ankarába ment az olasz nagykövet is.

Ujabb angol korsztyályokat hívtak be

London. Az angol kormány több katonai intézkedéseket tett, amelyekkel a tengerészet mozgósítását kiegészítette. Behív kaptak a még be nem vonult tartalékosok s a rendes hadsereg kiegészítő tartalékja. A lé hadsereg önkéntes tartalékosait hasonlóképen behívták.

VARSÓ:

Lengyel—német diplomáciai incidensek

A lengyel kormány megtorlasképpen azért, mert a marienwerderi lengyel konzult rendőrségi génekésin szállították a köningsbergi lengyel főkonzulátusra, elrendelte, hogy a rendőrség kísérelje a varsói nagykövetségre a lembergi és tescheni német konzulokat.

Varsó. A ma reggel megjelenő lapok részletes cikkeken foglalkoznak azokkal az okokkal, amelyek a lengyel kormányt arra indították, hogy általános mozgósítást rendelt el. Az újságok teljesen egyértelműen állapítják meg, hogy Németország provokáló magatartására Lengyelország más választ nem adhatott. Németország — írja a Gazeta Polska — már akkor léptetett életbe rendkívüli katonai intézkedéseket, amikor sem Roosevelt, sem Chamberlain, sem Daladier nem intéztek békeközvetítő üzeneteket Hitlerhez. Rvdz Smigly marsall szintén határozott hangon beküldöztetett felhívást intézett a német kancellárhoz, akít a tárgyalóasztalhoz invitált. A lengyel marsall mindössze azt kötötte ki, hogy a német kiküldöttek egyenlő tárgyaló felekként jelenjenek meg. Hitler erre a felhívásra nem válaszolt, hanem tovább folytatta a fegyverkezést és a csapatoknak a lengyel határra való szállítását. Két nappal ezelőtt német csapatok szállták meg Szlovákiát. Ez a cselekedet kétségtelen módon beigazolta, hogy Németországnak olyan támadó szándékai vannak Lengyelországgal szemben, amelyek sokkal messzebbmenők, mint Danzig megszállása. Ez tette szükségessé a lengyel hadsereg általános mozgósítását.

Róma. (Rador.) A Stefani ügynökség megállapítása is arról szól, hogy az általános lengyel mozgósítás rendkívül súlyos jelenség. Olaszország ezekután felkészült minden eshetőségre.

A Berliner Lokalanzeiger megállapítja, hogy az események további alakulásáért Lengyelországot terheli a felelősség. A lap szerint Németország minden szükséges intézkedést megtett arra nézve, hogy Danzigot és más német földet megvédjen minden lengyel támadás ellen. Németország minden eshetőségre készen áll — fejezi be cikkét a lap.

Vizzel árasztják el a lengyelek Pomeraniát?

Berlinből jelentik: A Pommerische Zeitung jelenti, hogy a lengyelek vizzel készülnek elárasztani Pomeránia egy részét a Piasnic folyó és a Zarnovitz-tó megárasztásával. Leuenburgtól a Balti-tengerig gátakat építettek és ezáltal a határvonal mindkét oldalán nagy áradás keletkezett.

A Pat-ügynökség berlini tudósítójának kalandja

Varsó. A Pat-ügynökség jelentése szerint a német titkos rendőrség hétfőn Warnemündében letartóztatta Stanislaw Dembinszkyt, a berlini Pat-ügynökség vezetőjét, Dembinszkyt csak kedden bocsátották szabadon és csak szerdán engedték meg, hogy tovább utazzon.

VATIKÁN:

Ujabb béke-kísérletet tesz XII. Pius pápa

Róma. A Vatikán városból jelentik: XII. PIUS pápa csütörtökön újabb diplomáciai lépést tett az érdekelt hatalmaknál. MAGLIONE bíboros államtitkár a kora délelőtti órákban látogatást tett a pápánál, majd visszatérve az államtitkársági hivatalba magához kérte az olasz, angol, francia és lengyel nagyköveteket, mindegyikének írásbeli jegyzéket nyújtott át azzal, hogy sürgősen kézbesítsék azt kormányuknak.

Az Osservatore Romano írja:

Róma. A Vatikán hivatalos véleményét kifejezésre juttató Osservatore Romano a diplomáciai tárgyalások elhúzódását a következő képen magyarázza:

1. Egyesek szerint mindkét fél arra törekszik, hogy kifárasza a másikat és megtörje ellenállását, hogy azután álláspontját békesen érvényesítse.
2. A tárgyalások elhúzódását mások annak tulajdonítják, hogy a tárgyaló felek minden képen el akarják kerülni a háborút.
3. Mások viszont úgy látják, hogy a tárgyalók egymásra akariák háritani a felelősséget a háború kitöréséért.
4. Olyan fellelések is vannak, amelyek szerint a tárgyalások elhúzódása azzal magyarázható, hogy egyes európai és Európán

kívüli államok nem foglaltak véglegesen állást.

A Times azt írja, hogy az olasz kormány a legszorosabb kapcsolatban áll a Szentszékekkel. Néhány nappal ezelőtt Olaszország vatikáni nagykövete kihallgatáson jelent meg a Szentatyánál, akít tájékoztattott a német—orsz támogatást kizáró egyezményről és kijelentette, hogy annak semmi kihatása nem lesz Olaszország vallás és kommunista-ellenes politikájára. Öszentsége bizodalalmát fejezte ki a nagykövet előtt Olaszország irányában, amely igyekszik a békét megmenteni. A továbbiakban azt írja a lap, hogy hirtos ferráshól nagy értesül, miszerint a Szentatya szerdán hosszabb táviratot küldött Roosevelt elnöknek, amelyben azt a nézetét fejezte ki, hogy az amerikai elnök által indított mozgalom hízalmat keltő és érdemes arra, hogy tovább folytassák.

RÓMA:

Légyvédelmi intézkedések Olaszországban

Róma. A Popolo di Roma cikket közöl, amelyen nyilván a Duce sugalmazott. A cikk a többek között a következőket tartalmazza:

— A Duce fáradhatatlanul dolgozik az európai béke megmentésén. A békét azonban nem úgy képzei el, hogy idegcsillapítót alkalmaznak, amelynek ha elmúlik a hatása, niből kezdődik a feszültség. Nem: a Duce úgy képzei el a békét — itt köznapi hasonlattal élünk

— írja továbbiakban a lap, hogy kihuzzuk a beteg fogát. El kell tűnnie Versaillesnek és meg kell oldani valamennyi európai és Európán kívüli problémát.

Északolaszország valamennyi városában, de különösen a piemonti, lombardiai és liguriai városokban széleskörű légyvédelmi intézkedéseket foganatosítottak.

Magyarázatok a lengyel általános mozgósításról

Római értesülések szerint Lengyelország elsősorban azért határozta el az általános mozgósítást, hogy ezzel is bebizonyítsa, hogy ki akar tartani az utolsó pillanatig álláspontja mellett. Római politikai körökben rámutatnak arra, hogy erre a mozgósításra semmi szükség nem volt, mivel Németország és Olaszország, valamint Len-

gyelország szövetségesei jól tudták, hogy Lengyelország nem adja fel intranszigenz álláspontját. Rómában két különböző okkal hozzák összefüggésbe az általános mozgósítás elrendelését:

1. Anglia közölte a lengyel kormánnyal a német válaszieryzék szövegét. Mivel a második német válaszieryzék szövege megismétel-

te az első német válaszieryzék kijelentéseit, Lengyelország belátta, hogy Németország megindíthatatlan a követeléseiben és ezért határozta el a mozgósítást.

2. Római politikai körökben azt sem tartják kizártnak, hogy Lengyelország már szerdán reccel értesült a szovjetorsz csapatok összehívásáról. A határmentén elterjedt hírek alapján a lengyel vezérkar könnyen meggyőződhetett arról, hogy az orosz csapatokat különösen azon pontoknál vonták össze, amelyek Lengyelországnak nagy stratégiai értéket jelentenek. Az orosz csapatok összehívása maga után vonta az általános mozgósítást.

Rómában rámutatnak arra, hogy ugyanakkor, amikor orosz csapatokat vontak össze, Németország is felvonult Szlovákiában a lengyel határra. Kétségtelen, hogy ilyen morális pressziókkal igyekeznek rávenni a lengveleket álláspontjuk megváltoztatására.

Japán katonai és ipari küldöttségek Olaszországban

Rómából jelentik: Csütörtökön reggel két japán katonai küldöttség érkezett a nápolyi kikötőbe. A japán tengeri haderő küldöttségét Osuki tengernagy, míg a szárazföldi haderő képviselőit Terauchi tábornok vezette a küldöttséget. Ugyanekkor a japán nagyipar három megbízottja is Olaszországba érkezett.

Az olasz hadsereg fővezérérel

Rómából jelenti a Havas távirati iroda: Az olasz hadsereget két csoportra osztották fel. Az első csoport parancsnoka Umberto trónörökös, a másikat Graziani tábornok vezényli. A Telegrapho című lap, amelynek Ciano gróf külügyminiszterrel való kapcsolatai ismeretesek, azt írja, hogy még nincs minden elveszve, ha idejében cselekszenek.

— Amíg az agyuk nem dörögnek — írja a lap — és amíg a repülőgépek az északi tenger felett üzeneteket visznek és nem bombát, remélhetünk. Az időt azonban nem lehet késleltetni üzenetváltásokkal. A béke megmentésének lehetősége órák kérdésévé vált.

BURGOS:

Pétain marsall kezdeményezése

London. Burgosból érkezett jelentés szerint Pétain marsall, aki francia követként működik a spanyol fővárosban tegnap felkereste a spanyol külügyminisztert. Fél órán keresztül tárgyaltak, majd Pétain marsall távozásakor a következőket mondotta az újságíróknak:

— A spanyol kormány külügyminiszterével rendkívül fontos ügyben tárgyaltam. A megbeszélések tárgyjáról és eredményéről nem nyilatkozhatom.

Pétain marsall Burgosból visszautazott San Sebastianba, ahol a lakása van. Elutazása előtt beható megbeszélést folytatott az angol nagykövettel. Megbízható értesülések szerint Pétain marsall a spanyol kormány külügyminiszterével megméltamadási naktum megközeléséről tárgyalt.

Megalakul a nagyvezérkar Spanyolországban

Az új spanyol külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta a pápai nunciust, az angol, olasz nagyköveteket és a portugál követet.

A spanyol lapok közlik, hogy Franco tábornok elrendelte a nagyvezérkar megalakítását. A nagyvezérkarnak az lesz a feladata, hogy a nemzet gazdasági és katonai erejét összefogja és háboru esetén biztosítsa az ország semlegességét. A nagyvezérkar közvetlenül az államfő alá tartozik. A nagyvezérkar főnöke Bizom tábornok lesz.

BUDAPEST:

Tegnap légyvédelmi ágyukat állítottak fel a hűdák közelében és a magyar fővárost környező mazaratokon.

URANIA Tel: 19—32.

Erotikus francia világlágerl
A bú és a szenvedély apothézisa

„Ingovány”

(„Voleur de Femmes”)

Annie Ducaux, Jean Max, Jules Barry
5, 7.15, 9.30. Metro-üzem

BERLIN:

Olasz—angol tanácskozások Berlinben

Berlin. Az olasz nagykövet csütörtökön délelőtt kétszer kereste fel az angol nagykövetet. Először reggel 8 órakor, másodszer pedig fél 11 órakor. A Havas iroda, amely ezt a hírt továbbította azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy még tovább fontos tanácskozások várhatók.

Hír szerint Hitler kancellár ma valószínűleg elhagyja Berlint de azt nem tudják, hogy hová megy. Ugy tudják, hogy a vezér 48 órán belül rádióbeszédet mond.

A „Völkischer Beobachter“ fejtegetése a német—orosz szerződésről

Amint a Dumaposta távirati iroda jelenti, nagy feltűnést keltett a „Völkischer Beobachter“ című német lap vezércikke is, amelynek címe: „London választ kap.“ A szovjet csapatok — írja a cikk — igenis felvonultak Lengyel ország keleti határára. Azt hiszik talán, hogy Berlin és Moszkva között, amint szokásos, papi szerződés jött létre? Senki sem kételkedhet abban, hogy a német birodalom s a szovjet politikáját a két hatalom kézzel fogható érdekei irányítják, hiszen a lengyel kérdés az Ode-rától a Dnyeperig terjed és mindkét részen hajszálnyra megegyezik. Saindlatos volna, ha nyugaton és Varsóban előlött ismét illúziók-

ban ringatnák magukat.

A lap a fejtegetések további során visszatartja azt, hogy a francia politika kicsi dolognak akarja feltüntetni Németországnak Elzász-Lotharingiáról való lemondását, de ugyanakkor lehetetlennek tartja, hogy Lengyelország lemondjon Danzigról és a folyosóról. Talán ma és holnap — írja a német lap — módjában áll a nyugati hatalmaknak megakadályozni, hogy Lengyelország vak eszköz legyen a német birodalom ellen, de a versaillesi igazságtalanság fenntartására tovább már nincs hatalom. Reméljük, hogy Páris és London ennek tudatára fog ébredni, — végződik a cikk.

Megalakult Németországban a birodalmi védelmi tanács

Berlin. Hitler kancellár tegnap a következő rendeletet adta ki:

— A vezér 1939. augusztus 30-án kelt rendelete a birodalmi védelmi tanács megalakításáról. A mostani külpolitikai feszültség idején a közigazgatás és a közgazdaság egységes vezetése érdekében, elrendelem a következőket:

1. A birodalmi védelmi tanácsból mint állandó bizottság, birodalmi védelmi minisztertanács alakul. A birodalmi védelmi minisztertanács állandó tagjai a következők:

A minisztertanács elnöke Göring vezértábornagy, tagjai: a vezér helyettese, a birodalmi közigazgatás felhatalmu megbízottja, a gazdasági élet megbízottja, a birodalmi kormány minisztere és főnöke és a védelmi parancsnokság főnöke. Az elnök a birodalmi védelmi tanácsban egyes más személyiségeket is bevonhat a tanácskozásokba.

2. A birodalmi védelmi minisztertanács törvényerejű rendeleteket hozhat, feltéve, hogy én nem rendelem el a törvényeknek a birodalmi kormány, a birodalmi gyűlés elé való terjesztését.

3. Érintetlen marad Göring vezértábornagynak a négyéves terv végrehajtásáról szóló 1936. október 18-iki rendeletben foglalt jogkör és az a joga, hogy rendeleteket hozhasson.

4. A birodalmi védelmi minisztertanács ügyeit a birodalmi kancellária főnöke és minisztere irányítja.

5. A rendelet hatálya megszüntetésének időpontját én határozom meg. HITLER.

A német kormány tegnap újabb rendeletet adott ki, amely a vendéglői étkezésről intézkedik. A rendelet kimondja, hogy a vendéglői étkezés is ugyanolyan korlátoknak van alávetve, mint a magáncsaládok étkezési rendje. A vendéglőkben hetenként csak kétszer lehet húst felszolgálni, még pedig hétfőn és pénteken. A rendelet leszállítja az élelmiszerárak súlyát és főként azoknak az ételeknek a mennyiségét erősen korlátozza, amelyekhez cukrot használnak fel.

Tegnap, amikor az élelmiszerjegyrendszer életbelépett, a közönség megröghanta az üzleteket. Már reggel hét órakor hosszú sorban álltak az emberek az élelmiszerért. Nagyon sok berlini üzlet ki sem nyitott.

Berlinből jelenti a Stefani-ügynökség, hogy szerdáról csütörtökre virradó éjszaka a birodalmi kancellária épületében tovább folytak a megbeszélések. Ezek alkalommal részletesen megvizsgálták a Henderson által röviddel éjfél után Londonból hozott válaszközleményt. A tárgyalásokra vonatkozólag a legnagyobb titoktartást őrzik. Ugy tudják, hogy a szerdai

angol válasz azt az óhaját fejezi ki, hogy a megbeszéléseket tovább folytassák, anélkül azonban, hogy megjegyzést tegyen a lengyel mozgósításra, amelyet Berlinben a birodalom elleni újabb provokálásnak minősítenek.

A francia államtanács továbbra is vállalja a kormány nemzetközi kötelezettségeit

Párisból jelentik: A francia államtanács a délutáni órákban ülést tartott Lebrun elnök vezetésével. Daladier és Bonnet miniszterek teljes részletességgel ismertették a nemzetközi politikai helyzetet. A miniszterek jelentésének

meghallgatása után az államtanács egyhangulag elhatározta, hogy Franciaország teljes mértékben vállalja továbbra is nemzetközileg vállalt kötelezettségeit.

A német—szovjet egyezmény ratifikálása Moszkvában

Moszkva. A szovjet legfőbb tanács ma Stalin elnökletével ülést tartott a Kreml nagytermében. Az ülés 17.30 perckor kezdődött közép európai idő szerint és a szónoki emelvényen Molotov foglalt helyet. Megnyitás után Molotov a külügyek népbiztosa emelkedett szólásra és kifejezte, hogy az angol és francia kiküldöttekkel hónapokon át tartott tárgyalások a komolytalanság jegyében folytak és természetesen következett be a német—szovjetországi megneemtámadási szerződés, amely végre a

reális helyzetet kodifikálta. A szovjetek számára — mondotta Molotov — kárt és háborút jelentett volna, ha két szomszédos nép ellenséges állapotban él, akkor, midőn azoknak egymásra utaltsága nyilvánvaló. Az augusztus 24-én megkötött német—szovjetországi egyezmény örök időkre kizárja az ellenségeskedést szovjet és a német birodalom között és kérte ezért a szerződés ratifikálását. A szovjetek tanácsa ezután egyhanguan jóváhagyta az egyezményt.

Véres harc lángolt fel a japán és a szovjet-csapatok között a szovjet—mongol határon

Tokió. A Havas ügynökség jelentése szerint 15 ezer szovjet-mongol katoná Mandzsukuo területére vonult és jelenleg harchan áll a Noro és Balhagár hegycsúcsán, amelyek fontos stratégiai pontot jelentenek a Kalha folyó jobbpartján. Több száz nehéz ágyú segítségével a szovjet hadsereg

halóhidakat épített ezen a folyón át és 14 kilométernyire nyomult elő mandzsui területen. A japánok ellentámadással megakadályozták az ellenség kísérletét és ezzel annak súlyos veszteséget okoztak. A harc hevesen folyik.

Kiadják Japánnak a tiencsini négy kínai terroristát!

Tiencsinből jelentik: Mint tegnap hivatalosan közölték, ma kiszolgáltatják a japán hatóságoknak a Csong kínai vámfelügyelő meggyilkolásával gyanúsított négy kínai terroristát. A japán szolgálatban állt kínai vámfelügyelő meggyilkolásával gyanúsított kínai terroristák, mint annak idején jelenjünk, a merénylet elkövetése után a tiencsini

brit engedményes területre menekültek és ott megtanig élvezték a menedék jogot. A japánok kezdetől fogva követelték a terroristák kiszolgáltatását és miután ez nem történt meg, következett be Tiencsin körülvárosa és kiheztetése. A négy kínai terroristát londoni utasításra szolgáltatják ki a japán hatóságoknak.

LAPZÁRTA:

Paderewszky elmaradt berni rádió-előadása

Bern. Paderewsky, a híres lengyel zongoraművész és zeneszerző, a lengyel köztársaság volt elnöke, aki jelenleg Svájcban él, a napokban rádióbeszédet akart mondani, amelyet az amerikai állomások is közvetítettek volna hallgatóikhoz. A beszédet azonban a svájci szövetségi kormány nem engedélyezte, azzal az indoklással, hogy ez megsértené az állam semlegességét.

Bern. Tamoro, Olaszország svájci követe ma megjelent Motta svájci szövetségi elnöknel, akinek bejelentette, hogy Olaszország egy esetleges háború kitérésekor tiszteletben tartja Svájc semlegességét.

London. A londoni kikötőparancsnokság rendeletet adott ki, amelyben megtiltotta a Themzén az utasforgalom lebonyolítását.

Páris. A Havas-iroda értesülése szerint Franciaország római nagykövete, Francois Poncet, a csütörtöki nap folyamán két ízben is megjelent a Chigi-palotában, ahol hosszasan tanácskozott Ciano gróf külügyminiszterrel.

London. Halifax lord, külügyminiszter csütörtökön délután 5 órakor gépkocsiján a Buckingham-palotához hajtatott és magánhallgatáson jelent meg VI. György angol királynál.

Varsó. Hóry András, varsói magyar követ ma délelőtt felkereste a lengyel külügyminiszteriumban Sembeck gróf külügyi államtitkárt.

CORSO A mai izgalmas időkben mi nekünk kötelese segíteni két szenzációs és aktuális hatalmas premierfilmünket: 5, 7 és 10.

I. A HALÁLLEGIÓ az angol és amerikai hadsereg eredeti felvételével.

II. AFRIKA BEJTELMENI izgalmas dsungel-film Vajda László rendezésében.

Shik a francia közvéleményt irányítják

*

Párisból jelentik: A francia falán a világ legtöbb újságja olvasható népe. Mindenki — még az egyszerű ember is — naponta négy-öt lapot olvas el; az újságja nemcsak az informátora, hanem a barátja és a tanácsadója is. A francia lapok, a maguk régmódi nagy alakjával és sűrűn jelenyomott apró betűikkel, komoly értesüléseikkel és szórakoztató mellékleteikkel tényleg sokat nyújtanak olvasóknak és amellelt olvasók is, — nem csoda, hogy mindenki egész sereg lapot olvas, sőt vesz is meg. mert francia szokás szerint sem a kávéházak, de még az idegenek részére berendezett intézmények sem tartanak lapokat. A francia újságok mindig, mindennap megjelennek — nem ismerik sem a vasárnapot, sem az ünnepnapot, sem a hétfői szünetnapokat, — nincs is hétfői lap Franciaországban! — és csak a legkonzervatívabb, a hagyományokat legjobban tisztelő napilapok tartanak egy-egy szünetet a legnagyobb nemzeti ünnepnapokon.

Informáláson és szórakoztatáson kívül a francia lapok különösen a közvélemény irányítását tekintik legfőbb feladatuknak és ezt a feladatot az oly nagyon tisztelt francia hagyományok szerint mesteri módon is oldják meg. Minden lapnak van egy, de legtöbbször két vezércikkirója, aki minden nap, minden áldott nap megírja a maga cikkét és megmondja a véleményét a nemzetközi helyzetről, a világ folyásáról. Olyan ez a cikk-író, mint a híres hőstenor az operaelőadás, aki miatt talán még egy kevésbé érdekes dalműhöz is elmegy a közönség: őmiatta, vagy őmiattuk — (mert legtöbbször ketten vannak), — veszi meg az olvasó leginkább a lapot. Ezek a híres francia közirók akiket a mi közönségünk is ismer, mert nézeteiket, véleményüket vagy információikat a mi lapjaink is közölni szokták.

*

Ift van Pertinax, a „L'Ordre“ című lap külpolitikai szerkesztője — akinek ez, természetesen, csak az álneve, mert a való életben másképpen hívják — és akinek különösen a jólétsütséget szokták hangoztatni. A „L'Ordre“ másik „primadonnája“ Emile Buré; ő szokta higgadt mérlegelések alapján a nemzetközi helyzetet megítélni, míg Pertinax cikkei elsősorban értesülésekből és az értesülések között való összefüggések megállapításából állanak.

Rendkívüli nagy a tekintélye igen széles olvasóközönség köreiben Pierre Hermite-nek, aki katolikus pap és a „La Croix“ című igen elterjedt katolikus estilapban írja a cikkeit. A jómódu, előkelő, konzervatív polgári középosztály véleményét elsősorban Wladimir d'Ormesson irányítja a „Le Figaro“ című, külpolitikával különösen behatóan foglalkozó, igen magas színvonalon álló napilap első hasábját töltik meg az ő cikkei, nap-nap után; ő is gyakran értesüléseket kever a cikkeibe, melyekben a nemzetközi helyzetet megítéli; grófi családból származik és nemcsak a legelőkelőbb párisi társaságoknak, hanem a párisi diplomáciai köröknek is kimagasló tagja.

A polgári középosztály igen nagy figyelemmel és megbecsüléssel olvassa Pierre Frossard és Gustave Hervé vezércikkeit; a két napilap, amelybe írják, a „La Justice“ és a „La Victoire“, elsősorban az ő közreműködésüknek tulajdoníthatják népszerűségüket.

Franciaországban rengeteg az író és rengeteg a hírlapíró; mindenki kitünően ír és ugyancsak egyéniség legyen, aki a köziróknak ebből a rengetegéből kiemelkedik és különösen ismertté teszi a nevét. A soka; emiegetett Madame Thabouis, a „L'Oeuvre“ című napilap külpolitikai szerkesztője, a Cambon-fivérek, Franciaország két — még a háború előtti — nagykövetének az unokahuga, mint mondják, ezen a réven került a politikai világba és a külpolitikai hírlapírás területére. Léon Blum pedig, mióta nincs felelős állása, a szociáldemokrata párt hivatalos napilapjának a vezércikkirója és a „Le Populaire“-be írja nap-nap után külpolitikai bírálatait.

A másik póluson viszont Charles Maurras áll, a „Action Française“ című napilap főszerkesztője, aki évtizedek óta ir napról-napra terjedelmes cikkeket; ő royalista, köztársaságellenes, fasiszta és imperialista. Legutóbb a Francia Akadémia tagjává választották. A nacionalista Franciaország legtöbb figyelmet keltő közirója Henri de Kérillis, a „L'Époque“ című napilap vezércikkirója, maga is képviselő, Páris egyik legfinomabb ligeti kerületének, Neuillynek a képviselője — mintha azt mondanánk, hogy valakit a Rózsadomb küldött a magyar parlamentbe. Henri de Kérillis cikkei tiszta ítéletek, logikus okfejtések, tüzes temperamentum és gyakran vad szenvedélyességük miatt olvassa a francia közönség.

P. Gy.

A Magyar Népközösség kötelessége a népi jogok kiharcolása

Szász Pál dr. szenátor nagyszabású irányjező beszéde a szamosmegyei tagozat lelkés alakuló közgyűlésén

A Romániai Magyar Népközösség szervezési munkája a befejezéshez közeledik. Az utóbbi időben egymás után alakultak meg a különböző vidékek tagozatai. Kedden délután a szamosmegyei magyarság vezető tényezői jöttek össze, hogy bejeljesdjk a megye magyarságának régi vágya s megadják a népközösségi tagozat végső formáját. Az alakuló gyűlést a Polgári Kör helyiségében tartották meg, amelyen a központ részéről dr. Szász Pál szenátor, a Gazdasági Szakosztály elnöke, gróf Teleki Ádám az elnöki tanács tagja és a parlamenti csoport főtitkára, Telegdy László, a Népközösség mezőgazdasági alosztályának előadója és Demeter Béla sajtóelőadó, a gazdasági szakosztály titkára vettek részt.

A gyűlést dr. Bene Ferenc Népközösségi megbízott nyitotta meg, üdvözölve dr. Szász Pált és a Népközösség központi kiküldöttjeit. Elmondotta, hogy az új rendszerváltozás következtében öfelsege bölcs meglátása megteremtette a szakmai érdekképviselőket. Az 1938-as alkotmányt a fronttörvény követte, mely egyedüli lehetőség arra, hogy népünk megfelelő képviselőhöz jusson. A kezdeti időkben dr. Welther Károlyal megbízatást kaptak az ügyek ideiglenes vitelére s a Népközösség tagozati alakulásának előkészítésére. Ezt a munkát annál nagyobb örömmel vállalták és teljesítették, mivel a nép érdekeit szolgálták s a magyarság élén két olyan kiváló vezető férfiú áll, mint Bánffy Miklós, — aki legnagyobb sajnálatára nem tudott a mai alakuló értekezleten megjelenni, így ezúton tolmácsolja az ő üdvözlését — és dr. Szász Pál. Szamosmegye magyarságának vezető embereivel folytatott megbeszélés alapján készítettek elő az értekezletet s ezzel a megbízatásuk le is járt.

Dr. Szász Pál beszédében ismertetette az utóbbi két év eseményeit, amelyek a Népközösség alakulásához vezettek.

— Eljött az idő — mondotta — amikor az ország vezetői úgy találták, hogy a belső ellentéteket magasabb államérdekből meg kell szüntetni. A régi képviseleti rendszert megszüntették és helyébe a foglalkozási ágak jutohtak előtérbe. Az ország lakossága az állami életbe szakmai alapon nyerhet beleszólást. A népképviselet új formája viszont — mint azt jól tudjuk — a Nemzeti Újjászületés Frontja. Politikai jogaink gyakorlása a fronttagságtól volt függővé tve. Komoly elégtelünkre szolgált, hogy hosszas, közel egy éves tárgyalások eredményeképpen népünk min. önálló népegység helyet kapott az egyetlen népképviseleti szervezetben. Számunkra a szakmai képviseleti rendszer nem hozott megiepetést. Hiszen az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet már évekket ezelőtt szakmai alapon szervezte népünk legnagyobb részének foglalkozási ágát. A Frontba való belépés

során aláírt egyezmény viszont lehetőséget nyújtott számunkra, hogy népünk valamennyi foglalkozási ágát beszervezzük, melynek központi vezető szerve a Romániai Magyar Népközösség. Most tehát arra kell törekednünk, hogy a gazdasáradalom példájára beszervezzük iparos, kereskedő és értelmiségi foglalkozási ágainkat is. Kérdem, vajjon mi akadály volna annak, hogy megvessük az alapjait az országos magyar iparos, illetve kereskedő egyesületnek és hogy meglévő összes gazdasági, kulturális és szociális szervezeteinket megerősítsük? Azt hiszem, hogy ha a magyar társadalom átérzi feladatait s meglátja kötelességeit, rövidesen egész népünk egységesen be lesz szervezve.

— A Népközösség elhivatottságot lát abban, hogy népünk valamennyi életkérdésével foglalkozzék és azok megoldását lehetővé tegye. Ugyanakkor kötelessége, hogy a népi jogok kiharcolása és biztosítása érdekében minden rendelkezésére álló alkotmányos és törvényes lehetőséget igénybevegyen. Ez irányban már ezideig is megtette a szükséges lépéseket s a jövőben fokozottabb mértékben fogja azokat teljesíteni. Eppen ezért lássunk világosan és cselekedjünk: szervezzük be a magyar társadalmat s mindenkit hasson át az a tudat, hogy csak a dolgozó és mindig alkotó társadalom tudja megállani helyét az élet kemény küzdelmében.

— Népi fejlődésünk két tényezőn mulik. Az egyik közjogi vonatkozású s a másik belső társadalmi. Most elérkezett az ideje annak, hogy a társadalmi erők összefogásával megoldjuk gazdasági, kulturális és szociális problémáinkat.

Dr. Szász Pál beszéde után a jelölőbizottság előterjesztette a tisztikar alábbi névsorát, amit egyhanguan elfogadtak:

Elnök dr. Bene Ferenc, ügyvezető alelnök dr. Welther Károly, alelnökök a kerületi elnökökön kívül, akik: Hatfaludy Ernő dési kerület, Gábor József szamosújvári körzet, dr. Wass Endre tótvilági körzet és Csatlós Mihály Magyarlajos-Domokosi körzet — még a következők: Kovács László ref. esperes Dész, Pájer Vitéz Berárd r. k. plébános Dész, dr. Nagy Jakab ügyvéd Dész. Szigvári Samu kereskedő Dész. Főtitkár dr. Egyed Miklós ügyvéd. Jegyzők: Kárász Mihály, Schneider Sándor Dész, Pénztáros Baricz Árpád. Ellenőrök: Jakabos Gergely és Váradi Béla. Jogtanácsosok: dr. Pávai Sándor és Balogh István ügyvédek, Dész. Szakosztályi vezetők: Mezőgazdasági gróf Bethlen Béla, kereskedelmi dr. Kühbacher Árpád, ipari Sziilágyi Ferenc.

A főbbi szakosztályok megalakítását a tisztikar kibővítését és a tagok megállapítását az elnökség, illetve az intézőbizottság fogja megvalósítani.

Megalakult a magyar népközösség háromszéki tagozata is

Sepsiszentgyörgyről jelentik: A magyar népközösség központi elnöksége által megbízott báró Szentkereszthy Béla Sepsiszentgyörgyre érkezeltet hivatott össze a háromszéki népközösségi tagozat megalakítása céljából. Az értekezleten kimondták a Romániai Magyar Népközösség háromszéki tagozatának megalakítását. A kiadott jelenés szerint a megye minden részéből egybegyűlt magyar közeleti szereplők a következő tisztikart választották meg: elnök: br. Szentkereszthy Béla, alelnökök: dr. Molnár Dénes kézdivásárhelyi ügyvéd, dr. Polonkay Tivadar közepajtai ref. lelkész és báró Apor Péter torjai földbirtokos, pénztárnok: Demefer Ferenc, a háromszéki Takarékpénztár vezérigazgatója, ellenőrök: Boér Sándor hidvégi földbirtokos és Cseh István gelencei földbirtokos. Ezt a tisztikart munkájában a következő, 22 tagból álló intézőbizottság támogatja: Tóth Balázs kézdivásárhelyi nyugalmazott gimnáziumi igazgató, Vargha Béla dr. kézdivásárhelyi ügyvéd, Fábán László dr. baróti ügyvéd, volt magyarpárti szenátor, Kelemen László dr. papolci gyáros, Barabás Andor dr. sepsiszentgyörgyi ügyvéd, Tökés József

málnási református esperes, Szabó Sándor sepsiszentgyörgyi géplakatos mester, Horvát Miklós dr. sepsiszentgyörgyi orvos, Tankó Béla dr., Antal Mihály dr. sepsiszentgyörgyi ügyvéd, Benedek Pál szentivánlaborfalvi gazda, Bándi István kézdivásárhelyi gazdasági iskola tanára, Hadnagy Gyula dálnoki földbirtokos, Bodor Géza dr. kovásznai orvos, Incze Árpád, a háromszéki kisiparos szövetség titkára, Kovács Sándor dr. baróti ügyvéd, Györfi Andor szentkatalinai birtokos, Hadnagy Dezső szörcei gazda és Szombati Gábor nagyajtai gazda. A kiadott közlemény hangsúlyozza, hogy a megalakított tisztikar és intézőbizottság csak az ügyek ideiglenes vezetésére vállalkozott, vagyis addig, amíg a Népközösség vezetőségét az arra illetékes közgyűlés megválasztja. Az értekezlet résztvevői kimondták azt is, hogy a közigazgatási, társadalmi és közművelődési szakosztályok vezetésével ideiglenesen a három alelnököt bízzák meg. Végül az értekezlet elhatározta a megyei népközösség községenkénti megszervezését, amely munkát a vezetőség már meg is indította.

FORUM filmszínház.

M A

Telefon 20-10.

A szezon legszebb színes filmje

„KENTUCKY“

A szenvedélyek városa

LORETTA YOUNG és RICHARD GREENE

Előadások: 5, 7.15 és 9.30-kor.

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 11-51. Sürgőnycim: KOZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési árak:

Egész évre... 840 le. || Negyedévre 210 le
Félévre... 420 le. || Egy napra 70 le

Víz híralyné archépe

Egy francia folyóirat tíz női portrét hozott le egymás mellett legutóbbi számában. A tíz női portré tíz fejedelmi asszony képmása, akik a sors szeszélve folytán kerültek egymás mellé a képeslap hasábjain.

Tíz trónjavesztett királyné képe. A francia folyóirat abból az alkalomból közli az érdekes sorozatot, hogy a magyar származású Geraldine királyné és Zog alban exkirály Párisba érkezett. A sorozatban elsőnek Geraldine exkirályné képét hozza. A képen mosolygós, fiatal és nagyon elegáns Geraldine. Boldog asszony képe.

A második a sorozatban Zita királyné, akiről a lap megírja, hogy XIV. Lajos francia király egyenes leszármazottja és özvegyiségében a steenockerzeeli kastélyban, Belgiumban nyolc gyermekével együtt nagyon visszavonult életet él.

A következő: a portugál királyné, Páris grófiának leánya 1908. óta özvegy. Sokat utazik — írja róla a francia lap — emlékiratán dolgozik és a versaillesi Bellevue kastélyában nagy zeneestélyeken fogadja az udvarába meghívott vendégeket. A portugál Amália királyné jótehetsége közismert Versailles környékén.

Öt van a sorozatban II. Vilmos német császár mostani felesége, Hermína hercegnő portréja is. Mint köztudomású, Hermína, Reuss hercegnő 1907-ben ment férjhez először Schönjach-Carolath herceghez, akivel tízenkét évig élt együtt és a házasságból öt gyermek származott. Mint özvegy Hermína hercegnő 1921-ben Doornban időzött és egy hangverseny alkalmával találkozott II. Vilmos excsászárral, akihez 1922. november 15-én ment nőül.

Heléna görög hercegnő Carol román király, akkor még trónörökös felesége lett 1921-ben. 1925-ben, férje távollétében régensnője volt Romániának, mint Mihai nagyvajda, trónörökös anyja. Hat évvel később, a házasság felbontása után Heléna királyné Firenzeben a Sparta-villában telepedett le, ahol igen visszavonult életet él. Itt szokta fogadni fiát, Mihai román trónörökös, aki minden évben egyszer felkeresi édesanyját.

Viktória spanyol királynéről meglegyzi a francia lap, hogy 27 évi uralkodás után távozott férjével a trónról. A száműzetésben vesztette el két fiát és most állandóan Angliában él. Magánosan és a legnagyobb visszavonultságban.

A görög Erzsébet exkirályné 1923-ban hagyta el Görögországot férjével együtt, akivel mindössze 14 hónapig uralkodott. Most egyedül él Bucuresti melletti birtokán.

Az európai exkirálynék fényképsorozata után három egzotikus női portré következik. Az afganisztáni exkirályné, Menem császárné és a szíami királyné. A szíami királynét gyakran látják az európai metropolisokban, mert férjével együtt 1935 óta, amióta lemondott, állandóan Páris, Berlint és Londont látja. Különben állandó lakása Angliában van, ahol minden szabad idejét a tenisznek és a gólinak szenteli.

— ZÜRICH I TÖZSDEZÁRLAT: Páris 11.10, London 19.30, Newyork 44.3, Brüsszel 75.50, Milánó 23, Amszterdam 236.75. A többi városok jegyzései nem voltak beszerezhetők.

— Calinescu kormányelnök könyve: „Az új rezsim”. Bucuresti. „Az új rezsim” címmel most jelent meg Armand Calinescu miniszterelnök terjedelmes műve, amely tartalmazza mindazokat a beszédeket, amelyeket a miniszterelnök 1938. február 10-ike óta mondott el és amelyekben lezögezte az új kormányzati rendszer alapjait.

— Anglia új amerikai nagyköveteinek látogatása Hull-nél, Washington. A Reuter jelenti: Lotherian lord, Anglia új amerikai nagykövete meglátogatta Hull külügyminisztert. Távozásakor kijelentette az újságíróknak, hogy a politikai helyzet valahányszor javult. A washingtoni francia nagykövet látogatást tett Welles külügyi államtitkárnál.

— A budapesti új török követ Horthy magyar kormányzónál. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Horthy Miklós kormányzó tegnap bemutatózó kihallgatáson fogadta a budapesti új török követet.

— Leszállítják a szovjetflotta katonai korhatárát Moszkvából jelentik: A szovjet parlament elé beterjesztett katonai törvényjavaslat a katonai szolgálat idejét egy évre emeli fel, a katonai kötelezettséget pedig 19 éves korról 18 éves korra szállította le.

— SZÉP SZEPTEMBER VÁRHATÓ. Bucuresti-ből jelentik: A központi időjárásutató Intézet állása szerint szén szeptember hónap várható, amely a nyár az ősz és a tél keveréke lesz. A nyári időjárás előreláthatólag szeptember 23-ig tart. Különösen szép ősz várható a hegyes vidékeken.

— A „Bremen” hazatért Amerikából. Newyorkból jelentik: A „Bremen” szerdán este felszedte horgonyát és elindult Európa felé. Az angol „Aquitania” kevéssel ezután szintén utnak indult. A Bremen két parti őrhajó és egy ágyunaszád kísérte el az amerikai vizek határáig, hogy idegen utas ne tudjon rá szállni.

— Ghica Cantacuzino új időtartam-repülő-rekordja. Bucurestiből jelentik: Ghica Cantacuzino tegnap reggel 6 órakor a báneasai repülőtérről felszállt, hogy megdöntse a leszállás nélküli repülés román rekordját. Teljes 24 órát maradt a levegőben és így két órával javította meg az elhunyt Romeo Ponescu rekordját.

— KIKNEK KELL JELENTKEZNI A VÁRBAN! Az aradi hadkiegészítő parancsnokság közli, hogy katonai helyzetük tisztázása érdekében délelőtt 11—1 óra között csunán a CFR alkalmazottainak kell jelentkezni a hadkiegészítő parancsnokságnál, akik erre az illetékes hatóságtól utasítást kapnak. Ennek következtében másoknak nem kell jelentkezni.

— A lengyel kormány felhatalmazást kapott új aprópénzek kibocsátására. Varsó. A Hivatalos Lapban megjelent rendelet feljogosítja az állami pénzverdét, hogy a nagyfokú aprópénz-hiányra való tekintettel 20 és 50 grosszos váltópénzeket verhessen, vashól.

— Szigorú cenzura alá kerültek a francia lapok. Páris. A katonai cenzura a legnagyobb szigorúsággal működik. Az Epoque első oldalán nagy fehér folt mutatja, hogy a cenzura törölt egy cikket, amelyben a lap az angol városok lakosságához szóló utasításokat közölte. A többi lapok ugyancsak üres ablakokkal jelennek meg. A lapok a mai naptól kezdve 6 oldalon jelennek meg.

— ELMARAD A VASÁRNAPI REPÜLŐÜNNEPÉLY ARADON. A vasárnapi tervezett repülőünnepele rendező bizottsága közli, hogy a pillótskola avató-ünnepele közbejött akadályok miatt későbbi időpontra halasztották. A repülőünnepele új időpontját a lapok után közlik a közönséggel.

Végkiárusításból

kimaradt vásznat, chiffont, szövetet, lakásomon minden elfogadható áron árusítom

I. Grünberger Moise Nicoara-u. 1. sz. I. emelet

— Angliai fascisták tüntetése Londonban. London. Sir Oswald Mooslev kék inges fascistái tegnap este az angol főváros főbb utvonalaiban és a parlament előtt tüntettek. Két-három ezer főnyi tömeg vonult fel, amely a következő jelszavakat hangoztatta: „Harcoljatok Nagybritániáért, de ne Varsóért!” és „Harcoljatok Angliáért, de ne a zsidókért!” A felvonulás minden rendezettség nélkül ért véget.

— Az igazságügyminiszteri kérvények bélyegzése. Bucuresti. Az igazságügyi minisztérium a közönség tudomására hozza, hogy minden kérvényt, amelyet az igazságügyi minisztériumhoz intéznek 4 leies igazságügyi bélyeggel kell ellátni.

Vége a nyaralásnak!

Szalmaözegek I.: Mit csinálisz?
Szalmaözegek II.: Elmosom az edényeket, a feleségem holnap érkezik haza a nyaralásból.

— Szünetel a légiforgalom Páris és Bucuresti között. Bucurestiből jelentik: A nemzetközi események következményeképpen a légiforgalom Páris és Bucuresti között, amelyet az Air France társaság gépei láttak el, egyelőre szünetel. Az utolsó francia utaszállító gép hétfőn indult el utiára, de csak Budanestire repült.

— Az új postal intézkedések következtében újszerű levelezőlapok kerülnek forgalomba. A posta vezérgazdasága ugyanis bevezette a válasz-fizetve-levelezőlapok rendszerét. Egy ilyen válaszlap, amely két levelezőlappal áll, hét leibe kerül, míg ha külön válaszlapokat, úgy azokért nyolc leibet kell fizetni. A válaszlapokat a „válasz fizetve”-távíratok rendszere után vezették be.

— KATONAI CENZURA AZ ANGOL RÁDIOÁLLOMÁSOKNÁL. A DNB jelenti Londonból: Az összes angol rádióadóállomásokat katonai ellenőrzés alá helyezték.

— Ungár Vilmos Gyula halála. Városszerte mély részvétet keltett Aradon és a megyében Ungár Vilmos Gyula okleveles gazdaság-gabonakereskedő elhunyt. Ungár V. Gyula évtizedek óta lakott Aradon, ahol szakképzettsége és megbízhatósága számtalan letfellet: és sok barátot szerzett számára. Az aradi társaságokban is nagyon szerették a jókedélyű férfit, aki minden társadalmi megmozdulásban szinte erején felül vette ki részét. Egyidőben Aradon társával együtt megalapította a „Berliet” hérgépkocsi fuvarozási vállalatot, majd később nyitotta meg az Alexandri-uccában jömeneteli gabonauzletét. Az utóbbi időben sokat betegeskedett s a szervezeten elhatalmasodó kór, sokszor hetekig ágyának döntötte. Most bekövetkezett halálát feleségén kívül édesanyja, testvére és barátainak, tisztelőinek nagy száma gyászolja. Temetése pénteken délután fél három órakor lesz az új zsidó temető halottasházából.

— Elmarad a Ferencváros belgrádi szereplése. Budapestről jelentik: A tervek szerint a Ferencvárosnak vasárnap Belgrádban kellett volna játszania. Miután a Ferencvárosnak nincs kiutazási engedélye és néhány játékosának utlevele is lejárt, vitéz Kemenessy Sándor, a sportegyesület főtitkára kijelentette, hogy a Ferencváros vasárnapi belgrádi szereplése elmarad.

— Házasság. Braun Lenke és Góth Ede házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Bünygyi zárlat alá vették a callacrai volt prefektus egész vagyonát. Bazargichból jelentik: A vizsgálóbíró kérésére bünygyi zárlatot rendeltek el Enric Voinescu, volt callacramegyei prefektus, Nicolae Gahrilescu, volt alispán, Gh. Urzescu megyei főmérnök és Stefan Niculescu, a megyei mérnöki hivatal vezetője, minden vagyonára. Fentnevezetteket azzal vádolja a vizsgálóbíró, hogy a callacramegyei közigazgatási-palota és a törvényészki épület felépítésénél több millióval megkárosították az államot.

— Dr. Krausz József szabadságáról hazakerkezett.

— Szatmáron még mindig szünetel a hivatalos buza vásár. Beszámoltunk arról, hogy nyolc nappal ezelőtt a megyei buzaértékesítő hivatal közleményben hozta a termelők tudomására, miszerint a szövetkezet a raktárak megtelése miatt a buza átvételét nyolc napra felfüggesztette. A szövetkezet vezetői úgy gondolták, hogy egy hét alatt a raktáron levő buzát elindíthatja a constantai tárolók felé. Mivel azonban a tárolók eddig még nem nyitak meg, a szövetkezet buza tárolás Szatmáron maradt. Ennek következtében a buza átvételét még ma sem kezdhették meg. A gazdák körében ez a körülmény nem kis elkeseredést váltott ki. A szövetkezet eddig ugyanis bármilyen mennyiséget átvett a termelőktől. A többi kereskedők a piac ideges hangulata miatt most tartózkodnak a vásártól.

— Értékes régiségnyi leletet találtak Zsadány község határában. A temestorontálmegyefi Zsadány község határában ásásokat végeztek, amelyek során több ezer éves edényeket, a dák korból származó bronz fejszékét és kerámiákat találtak. Az ásásokat folytatják.

— Csodálatos hering-szállítmány Constantában. Galatiból jelentik: 1938. decemberben 20 vagon hollandi heringet hozott Galatiba Pomerig hollandiai kereskedő. A hering rothadni kezdett és ezért a holland kereskedő, hogy szabaduljon árujától, négy millió leiből kétmillióért akarta elani Banca Grigorescu kereskedőnek. Az áru mielőtt kikerült a vámtól, egészségügyi vizsgálat alá került és dr. Ionescu, a város állategészségügyi főnöke, 50 heringes hordót felnyitott vizsgálat céljából, de minden hordóban csak rothadt heringek voltak. Ionescu dr. nem adott engedélyt az áru elszállítására. A holland kereskedő ekkor egy másik galati-i kereskedőnek próbálta eladni az árut egymillió leierért. Miután a vám csak akkor akarta kiadni az árut, ha azt az egészségügyi hatóságok engedélyezik, újabb vizsgálatot tartottak és ez alkalommal dr. Caton, a bakteriológiai laboratórium vezetője vizsgálta felül az árut és azt jónak találta. A heringeket kihozták a vámraktárból és a Colobatos halfüsterdőben feldolgozták és áruba bocsátották. Az újról tudomást szerzett az egészségügyi minisztérium és vizsgálatot rendelt el annak megállapítására, hogy miképpen találhatták emberi fogyasztásra alkalmasnak azt a heringet, amiről előzőleg a város állategészségügyi főnöke megállapította, hogy rothadt. Tekintve, hogy a hering 1938. december óta volt a galati-i vámraktárban, nagy a valószínűsége annak, hogy dr. Ionescu helyesen állapította meg a heringekről, hogy rothadtak.

Józseffelváért...!

Az elpusztult bukovinai székelv falu romjai között már felépült az első ház. Az erdélyi magyarok testvéri érzése vette meg az alapjait! Az első ház után tel kell említeni a többi tűzhely is. — de ezt csak úgy tudjuk elérni, ha mindenki, akiben él a magyar testvéri érzés és öntudat, adakozik az elpusztult falu újjáépítésére.

A mai napon a következő adományok érkeztek az Aradi Közlöny szerkesztőségének címére:

Eddigi gyűjtésünk összege:	—	—	31.700 lef
Özv. Bolváry Ambrusné	—	—	100 lef
Szent Antal nevében	—	—	50 lef
Szent Antal nevében	—	—	30 lef
G. G. H. Antal	—	—	150 lef
Összesen			32.030 lef

Zavarok a tanév hivatalos kezdete körül

Kolozsvárról jelentik: A lapokban az a hír jelent meg, hogy a nemzeti nevelésügyi minisztérium az idei tanév megkezdését szeptember 18-ra halasztotta. Ezzel szemben a kolozsvári Tribuna most közli Teodor Nes tanügyi vezérfelügyelő nyilatkozatát, amely szerint a középiskolákban mindenütt a törvény által meghatározott időben, szeptember 9-én kezdődik meg a tanítás. A növendékeknek tehát ezen a napon meg kell jelenniük iskoláikban.

Ehhez az értesítéshez hozzátűzhetjük hogy a nagyváradi középiskolák igazgatóságaihoz is megérkezett a nemzeti nevelésügyi minisztérium rendelete, melynek értelmében a középiskolákban szeptember 9-én kezdődik a tanítás.

— Ismét működésbe helyeznek egy kétezer-éves vízvezetékot. Athénből jelentik: Ezelőtt két-ezer évvel egy nagy vízvezetékot építettek Athénben, amelynek működését Krisztus előtt néhány esztendővel beszüntették. Ezt a kétezer-éves vízvezetékot most megjavították és kitisztították és legkésőbb a jövő év elején ismét működésbe helyezik.

— Halálozás. Jakab Györgyné, született Kató Anna, életének 68-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése szeptember hó 1-én, d. u. 5 órakor lesz az Eternitatea (felsőtemető) halotttáscsarnokából. Az elhunytan Olariu János sorhajóiroda-tulajdonos, anyósát gyászolja.

— Tűz Gurba községben. Az elmúlt éjszaka folyamán tűz pusztított Istók Mária, aradmegyei. Gurba községbeli asszony házában. A tüzet a járőrök fedték fel, akik értesítették a tűzörséget, amely teljes készültséggel a helyszínre vonult és az álmukból felriasztott falubeliek segítségével sikerült is lokalizálni a veszedelmesnek mutatkozó tüzet, amely több ezer lef kárt okozott. A tűz gondatlanság következtében keletkezett.

— Sirkövatás. Meer Ármín sirkövének felavatása szeptember 3-án, vasárnap d. e. 11 órakor lesz a régi zsidótemetőben.

Szarvady József zenepedagógus
elköltözött
str. Eminescu 8 szám alá. Zongorát, pianót, ének és zongora kórákat keres megbízói részére.

— Vakmerő betörés Nagykomlóson. Temesvárról jelentik: Vakmerő betörés történt a Temesvári megyében levő Nagykomlós községben. Ismeretlen tettesek behatoltak az állomási pénztár helyiségébe és felfeszítették a vasuti jegyeket tartalmazó szekrényt, amelyből magukhoz vették az ott levő, mintegy hárommillió lef értékű vasuti jegyet, valamint hatezer lef készpénzt. A betörést a kora hajnali órákban, az első vonatindulás alkalmával fedték fel, amikor az utasok jegyért jelentkeztek a pénztárosnál, aki a jegyeket tartalmazó szekrényt kinyitva, megrökönyve látta hogy a jegyek eltűntek. Ezért az utasok kézirással kiállított jeggyel utaztak el Nagykomlósról. A betörők kézrekerítésére folyik a nyomozás.

— Tarnav József Magyarországra szerződött. — érdekes házassági és válási hírek, meglepő cikkek ki-tűnő írók, nagyszerű felvételek és csoportképek. Karácsonyi István OMC és Rákóczy Sándor, r. k. ének-és zenekar kitűnőségei, Rafael Fya uszóbaművész, Mihályi Károly szinigazgató és neje valamint más művész és egyéb arcképek Kócsy Jenő pompás riport-lapja: TÁRSASÁG (Ez Arad!) most megjelent szenzációs számában. A címlapon egy bájos aradi gyermek-kép. Ára 20 lef.

— A G-emberek detektív-iskolája. Az Egyesült-Államok bünygyi rendőrsége elküldött az „Ünnepek” hivatalos fényképeit arról a szervezetről, amely hivatott a bandákba tömörült gengszterek tevékenységét eleve meggátolni, de feladatai közé tartozik annak a detektívcsoporthoz a felnevelése is, amelynek kötelessége lesz az elbűvázott gang-eket teljességgel kiirtani. Erről a hallatlanul tökéletes céltudatos detektíviskoláról rendkívül érdekes riportot közöl gróf Bethlen Margit népszerű képes szírirodalmi lapjának, az „Ünnepek”-nek most megjelenő új száma. A 68 nagy oldalas, albumalakú „Ünnepek” ezúttal is gazdag tárházát nyújtja a nívós és szórakoztató olvasnivalóknak s a remek képeknek. Főelárúsító: Journal Import, Nagy-váradi, Bul. Reg. Ferdinand 46. Egy szám ára 15 lef.

El kell fogadniok a városi hivataloknak az utólagos állampolgársági jelentkezéseket

Bucuresti. Az igazságügyi minisztérium aztották el, hogy késedelmesen érkeztek be. Miután alább körendeletet kiadta az utólagos állampolgársági jelentkezéseket fogadniok a városi hivataloknak az utólagos állampolgársági jelentkezéseket. Az igazságügyi minisztérium-vatal részéről a 64-ik szakasz alapján történt, nek tudomására jutott, hogy egyes tartományok amely szakasz később módosult, tehát a miniszter-polgármesteri hivatalai visszautasítják az állam-térlem felszólítja a kormányzóságokat, hogy ér-polgári listákba való felvételt azon lakosok ré-teszték az illetékes hatóságokat az ilyen kérel-széről, akiknek kérelmet a múltban azzal utasi-mek elfogadására.

Megnyílt a budapesti Őszi Lakberendezési Vásár

Budapestről jelentik: Ünneplés keretek közt nyitották meg csütörtökön délelőtt az idei Őszi Lakberendezési és Házartási Vásárt. A megnyitó ünnepségen rengeteg külföldi kisipari érdekeltség képviselte magát és nagyon távoli országokból is nagy számban jöttek látogatók a kiállítás tanulmányozására. Már az első nap látogatói is megá-lapították, hogy ez a vásár sokkal többet nyújt, mint amennyit rendezői ígértek, nemcsak árban és minőségben, hanem a meglepő látványosságok hosszú sorozatában és a szórakoztató, okulást nyújtó versenyek gazdag programjában is. A nagyszabású asztalterítési verseny nem egy főúrl család pompás étkező készleteit vitte nyilvánosság elé, a főzőversenyek egészen rendkívüli ételkülön-gességeket ismertettek meg a nézőkkel igen soknak a „Gyűjtemények gyűjteménye” a különlegességeknek

és exotikumoknak ez a gazdag változata tetszett a legjobban, de rengeteg a nézője a Láthatatlan Színpad” nagy propaganda értékű előadásainak, és mind a többi attrakciónak is.

A külföldi menetjegyirodákból beérkező jelen-tésekből megállapíthatóan egyre fokozódik az ér-deklódás a megnyílt Őszi Vásár iránt. Persze gon-doskodás történt arról, hogy a féláru utazást és a vízum nélküli határátlépést biztosító utazási igaz-olmányokat az utolsó percig árusítsák minden utá-zási és menetjegyirodában és a Vásár minden kép-viseleténél. Ilyen utazási igazolványt természetesen bárki szerezhet magának. A tudnivalókat részlete-sen tartalmazza minden igazolvány, amelynek ked-vezményeivel egyébként szeptember 11-ének déli 12 órájáig lehet Budapestre megérkezni. A visszautra szeptember 21-éig érvényes az utazási kedvezmény,

— Rendőrségi hírek. Az elmúlt éjszaka folyamán Torsan detektív elfogta Dragan Todor állás és lakhely nélküli csavargót, akiről megállapítást nyert, hogy be-törést követett el. Az általa megjelölt rejtkehelyen férfi sportruhát, kesztyűt S. K. monogrammal ellátott női fehérneműt és ágyneműt találtak. Miután az elfo-gott nem tudja, hogy kitől lopta a holmikat, a rend-őrség kéri a ruhaneműek igazolt tulajdonosát hogy sürgősen jelentkezzen a központi rendőrség 19-es szá-mu szobájában.

— A Párisi Divat szeptemberi száma a legszebb, legolcsóbb és legcélszerűbb őszi divatdolgokat hozza. A divatdolgok ismét számos neves író novelláit, cikkét, versét közli a Párisi Divat s azonkívül folyta-tásos regényt, háztartási tanácsadót, érdekes apró be-számolókat, rejtvényt stb.

Tisztikart választott az aradi magyar népközösség III. kerülete

A romániai magyar népközösség aradi tago-zatának egyik legnépesebb kerülete, a III. kerület, csütörtökön este 9 órai kezdettel tartotta meg tisztikar választó közgyűlést az Iparos Otthon nagytermében. Az alakuló közgyűlést Juhász Attila mérnök, kerületi szervező nyitotta meg és beszé-dében röviden felvázolta a népközösségi munkát és ismertette a választás módozatait. Beszéde el-hangzása után felkérte id. Pálffy Imre nyugdíjas tisztviselőt a korlelőki tisztségre hogy e minőség-ben vezesse le a tisztikar választó közgyűlést. A jegyzőkönyv vezetésére Aradi Béla technikumot kér-tek fel és a jegyzőkönyv hitelesítését Hentschel István bankfőpénztáros és Sebők Márton keres-kező vállalták el a gyűlés tagjainak megbízásából. Ezuán került sor a kerületi vezetőséget jelölő bl-zottság megválasztására. A jelölő bizottság tag-jai: Sebők Márton kereskedő, Juhász Gábor keres-kező és Székessy Sándor tisztviselő.

Rövid tanácskozás után a jelölő bizottság tag-jai visszatértek a terembe és átnyújtották a korlel-nöknek a jelöltek névsorát. A jelölteket egyhangu-lag, közfelkiáltással választotta meg az alakuló közgyűlés.

Elnök: Juhász Attila mérnök, alelnökök: Hentschel István bankfőpénztáros és Primixl Antal iparos. Pénztáros: Rácz Gábor tisztviselő, ellen-őrök: Komma Nándor tisztviselő, Piros Gyula tisztviselő, titkár: ifj. Aradi Béla technikus.

A választmány tagjai: Mezey József iparos, Pálffy Gyula tisztviselő, Simon Imre iparos, Török Pál tisztviselő, Uzsora István iparos, Sz. Jakab Géza lapszerkesztő, Szeles Pál iparos, Bokor Ernő tisztviselő, Károly István iparos, Major László tisztviselő, Gallert József tisztviselő, Borsos Zsig-mond iparos, Vandracsék István építész, Koval-csik Gyula kereskedő és dr. Fetter Elemér.

A választás lefolyása után Juhász Attila meg-köszönte a bizalmat, amely személye iránt megnyil-vánult és kérte munkatársait, hogy a jövőben is épen olyan lelkesedéssel vállalják a munkát. A tisztikar választó közgyűlés az új elnök zárószá-vaival ért véget.

Itt írjuk meg, hogy az aradi Népközösség VI. kerülete a buzsáki kerület, szombaton este fél 9 órakor tartja tisztikar választó közgyűlést a Varga-vendéglőben, Str. Venetiei 1.

FORUM

A N. Filipescu-ucca lakóinak kívánsága

Mélyen tisztelt szerkesztő ur!

A Nicu Filipescu-ucca lakói, tiszteletteljes soraink-kal szeretnénk felhívni a városi főorvosi hivatal figye-lmét arra, hogy a Filipescu-ucca 4—12. számú házak előtt a szeméthordó kocsik olyan pihenőt tartanak, hogy a kocsik egészségtelen és büzös tartalma egész napra megfertőzi a környék levegőjét. Ez bizonyára a főorvosi hivatal tudta és beleegyezése nélkül törté-nik, mert az tarthatatlan állapot, hogy a meleg időben kény telenek a környék lakói csukva tartani az ablakaikat de az orrfacsaró illat és az egészségtelen levegő még így is beférkőzik a lakásokba. Reméljük, hogy soraink-ra illetékesek felfigyelnek és mihamarabb intézkednek a különös állapot megszüntetése érdekében.

Mély tisztelettel
EGY FILIPESCU-UCCAI LAKOS.

— Repülőexpedíció a halálhegyre. Rendkívül ér-dekes cikkben szólnak be Tolnai Világlapja legújabb száma az Angol Földrajzi Társaság repülőexpedíciójá-ról, amely a Himalája meghódítására indult.

— Tyrone Power izgalmas európai kalandja. Rend-kívül érdekes, képekkel illusztrált cikket közöl erről a Délibáb új száma, amely nagy terjedelemben és gaz-dag tartalommal jelent meg.

— Stefan Zweig: Emberek, könyvek, városok. Ezek a válogatott tanulmányok a huszadik század el-ső évtizedeinek szellemi keresztmetszetét adják. Ha valamikor egy későbbi kor tudni akarja, hogy milyen eszméramlatok hatottak századunk első harmada társadalmára, elég lesz elövenni ezt a könyvet, amely több mint egy nagy író- és költőlelek megnyilvánulá-sa: egyike az örökéletű emberi dokumentumoknak. Irókkal, költőkkel, muzikusokkal, színészekkel, sőt a mi korunk uralkodó jelenségeivel, mint például a pénz zel, rádióval, amerikanizmussal való szellemi és va-lóságos „találkozás”-ait mondja el hasonlíthatatlan írás művészetrel a szerző majd örökéletű könyvekhez kap-csolódó új gondolatait de épp ilyen érdekes és értel-mes megfigyeléseket olvashatunk modern nagyváro-sokról, vagy csodálatos földi vidékekről. Megdöbben-tően plasztikus világszemlélet tárul az olvasó elé, a „Begegnungen mit Menschen. Büchern. Städten” jelen fordításából. Verhaeren, Maxim Gorkij, Hermann Bahr, Kainz, Toscanini, Tolstoj, Rimbaud, Renan, Goethe nemcsak alapjai a Pénz, a Panama-csatorna, New-York, Brazília, majd könyvek és kéziratok nem-csak tárgyai Stefan Zweig tanulmányainak, hanem egyúttal az élő anyag, amelynek művészi formálásával az író megerősíti az olvasó szívét, tisztult magassá-gokba emeli lelkét megvigasztalja a sötétben látót, erőt önt a csüggedőbe és megtanítja ujból hinni a hinni már nem tudót. Az emberi szolidaritás fenséges him-nusza ez az írás, talán a legmélyebb, talán a legcsodálatosabb, talán a legmaradandóbb a nagy író vala-mennyi alkotása között Stefan Zweig: Emberek, könyvek, városok, pompás egészségvászaron amatőr-kítés-ben, Rózsavölgyi-kiadásban, 300 lapos nagy alakban 178.— lef minden könyvkereskedésben, vagy Lepare-nál Kolozsvár. Kérje a Rózsavölgyi-kiadványok jegy-zékét.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
WFISZ gyógyszertár, Piata Avram Iancu 12.
IANKA gyógyszertár, Bulev. Reg. Ferdinand
Dr. DICK gyógyszertár, Str. Mărășesti 1.

Súlyos szabálytalanságokkal vádolják a marosvásárhelyi állami kórház gazdasági vezetőjét

Marosvásárhely. Dobrea Nicolae állami kórházi tisztviselő irásos feljelentést adott be a közegészségügyi miniszteriumnak, melyben súlyos szabálytalanságok elkövetésével vádolta meg Nicoară Ștefan, az állami kórház gazdasági hivatalának főnökét. A miniszter a feljelentés következtében elrendelte a vizsgálatot, melynek lefolytatására Neagu miniszteriumi főellenőrt küldték ki. Egyidejűleg utasította a miniszterium a nagyszabású állami kórházi kerületi felügyelőséget, hogy küldjék ki Stoichița kerületi főfelügyelő, könyvszakértőt a miniszteriumi kiküldött támogatására, hogy közösen eítsék meg a legszigorúbb vizsgálatot. A feljelentés szerint a kórházi főgondnok megrovította a betegeket, összejártsza a kórház hűs- és fűszerszállítóival de a feljelentés szerint az állam is tetemes kárt szenvedett a már évek során át üzött családok révén. A vizsgálat fog fényt deríteni a feljelentés adataira.

Hogyan tűnt el a Morrov-expedíció?

Mérgező rododendron-bokrok háromezer méter magasságban

Kabul. A Hindukus-hegységben. Kuhir-Baba 5700 méteres magasságaiban — mint ismeretes — érthetetlen körülmények folytán nyomtalanul eltűnt a tizenhat emberből álló amerikai Morrow-expedíció, Petro Grijalva spanyol származású kabuli exportőr fiutestvére is az elveszettek között volt, mire Grijalva 1000 amerikai dollár jutalmat tűzött ki a titok megfajtójának. Bár a pénzre senki sem tart számot, maga a rejtély máris megoldódott.

Tristan de Nuno, a Grijalva-család rokona, az Európában is jólismert biológus harmad magával megmászta a Kuhir-Baba-hegységet és több ládában, az onnan hozott termőföldben néhány nyeszlett rododendron-bokrot szállított be Kabulba. 3000 méter magasságban, miután áthatolt a Gordon Dewar-hágón és a Radzi Kuk-szoroson, kiterjedt, lapos fensíkot talált, melynek közelében nyom sem volt hónak.

A közelben emelkedő roppant hegvek zárt kört alkotnak a fensík körül s így lehetséges csupán, hogy ott a legképrázatosabb miniatűr növényzet élhet. A fák, füvek, virágok a rendes méretek harmadrészét teszik ki bár, de színeikben és illatukban a mélyföldek növényzetével azonosak. Egy rododendron-ligetben látszott a nyom a Morrow-expedíció pusztulásának. A kabuli botanikusok tudósai alapos vizsgálat alá vették a behozott bokrocskákat és megállapították, hogy ezek virágainak kilehelése fölötte mérgezőhatású.

Nincs kizárva, hogy Morrowék ennek a kellemes, bódító, de halált okozó illatnak estek áldozatul. Egy példány kuhiri bokrot sürgősen Párisba küldenek.

Özv. Ungár Vilmosné, szül. Mészáros Ilona, fájdalomtól megtört szívvvel, de Isten akaratában megnyugodva jelenti, hogy forrón szeretett férje, szerető fia és vő

Ungár Vilmos Gyula

okl. gazda, gabonakereskedő

hosszas és türelmes szenvedés után 45 éves korában visszaadta lelkét. Teremtőjének.

Utolsó útjára szeptember 1-én, délután fél 3 órakor kísérik az új zsidótemető hajottasházából.

Emléked áldott, pihenésed nyugodt legyen!

Özv. Ungár Jánosné, anvja, farkasfalusi Mankoch Sándorné, Ungár Bella nővére, Özv. Mészáros Lászlóné anyósa, Mészáros Frederica sógornője, farkasfalusi Mankoch Sándor sógora és kiterjedt rokonsága.

SPORT KÖZLÖNY

Nem tartják meg vasárnap az AMTE—TMAC mérkőzést

A TMAC nem tudott pályát szerezni vasárnapra

Megírjuk, hogy az AMTE és a TMAC között tárgyalások folytak a szeptember 14-re kiüzött bajnoki találkozó előre hozatala érdekében. Az AMTE vezetői Temesváron jártak és elvben meg egyeztek a TMAC vezetőségével, abban állapodtak meg, hogy amennyiben tud pályát szerezni a TMAC, akkor szeptember 3-án tartják meg a fontos mérkőzést. A TMAC előbb szerda délutánig, majd csütörtök délelőttig kért haladékot a válaszadásra a meccs sorsát illetően. Szerdán telefonon jelezte, hogy meg nem sikerült sem a Banatulal, sem pedig az Electricával megegyeznie s amennyiben további tárgyalások eredményre vezetne-

nek, csütörtök délelőtt telefonértesítést küldenek. A TMAC csütörtökön nem küldött értesítést, tehát a mérkőzés elmarad.

A TMAC-nak súlyos pályagondjai vannak. A temesvári egyesületi együttműködésre jellemző, hogy két pálya alkalmas. A) ligás mérkőzés lebonyolítására és egyiket sem hajlandók átadni az új A) divíziós csapatnak Most azzal a gondolat, tal foglalkozik a TMAC, hogy pályájának leégett tribünjét rendbehozatja, drótkerítést készítet és így azután nem szorul rá egyik temesvári csapat jóakarátára sem.

Kisorsolták a B. liga csoportjainak mérkőzéseit

Vasárnap Gloria—Vulturii Aradon

A futballszövetség megejtette a B) ligák sorsolását. A B) liga csapatai vasárnap állnak sorompóban és az aradi Gloria, itthon a Vulturii együttesével küzd a két pontért. A sorsolások egyébként a következők:

I. CSOPORT:

Szeptember 3: Dragos Voda—NAC, Dacia Unirea—Sporting, AS Constanta—Victoria CFR, Tricolor CFPV—Mures, Astra—Craiovan.

Szeptember 10: NAC—Craiovan, Mures—Astra, Victoria CFR—Tricolor CFPV, Sporting—AS Constanta, Dragos Voda—Dacia Unirea.

Szeptember 17: Dacia Unirea—NAC, AS Constanta—Dragos Voda, Tricolor CFPV—Sporting, Astra—Victoria CFR, Craiovan—Mures.

Október 1: NAC—Mures, Victoria CFR—Craiovan, Sporting—Astra, Dragos Voda—Tricolor CFPV, Dacia Unirea—AS Constanta.

Október 8: AS Constanta—NAC, Tricolor CFPV—Dacia Unirea, Craiovan—Sporting, Mures—Victoria CFR, Astra—Dragos Voda.

Október 15: NAC—Victoria, Sporting—Mures, Dragos Voda—Craiovan, Dacia Unirea—Astra, AS Constanta—Tricolor CFPV.

Október 29: Tricolor CFPV—NAC, Astra—AS Constanta, Craiovan—Dacia Unirea, Mures—Dragos Voda, Victoria CFR—Sporting.

November 5: NAC—Sporting, Dragos Voda—Victoria CFR, Dacia Unirea—Mures, AS Constanta—Craiovan, Tricolor CFPV—Astra.

November 12: Astra—NAC, Craiovan—Trico-

lor CFPV, Mures—AS Constanta, Victoria CFR—Dacia Unirea, Sporting—Dragos Voda.

II. CSOPORT:

Szeptember 3: Gloria—Vulturii, Kinizsi—CFR T..Severin, Jiul—Minerul, CFR Simeria—Electrica, Mica—Sparta.

Szeptember 10: Vulturii—Sparta, Electrica—Mica, Minerul—CFR Simeria, CFR T..Severin—Jiul, Gloria—Kinizsi.

Szeptember 17: Kinizsi—Vulturii, Jiul—Gloria, CFR Simeria—CFR T..Severin, Mica—Minerul, Sparta—Electrica.

Október 1: Vulturii—Electrica, Minerul—Sparta, CFR T..Severin—Mica, Gloria—CFR Simeria, Kinizsi—Jiul.

Október 8: Jiul—Vulturii, CFR Simeria—Kinizsi, Mica—Gloria, Sparta—CFR T..Severin, Electrica—Minerul.

Október 15: Vulturii—Minerul, CFR T..Severin—Electrica, Gloria—Sparta, Kinizsi—Mica, Jiul—CFR Simeria.

Október 29: CFR Simeria—Vulturii, Mica—Jiul, Sparta—Kinizsi, Gloria—Electrica, Minerul—CFR T..Severin.

November 5: Vulturii—CFR T..Severin, Minerul—Gloria, Kinizsi—Electrica, Jiul—Sparta, CFR Simeria—Mica.

November 12: Minerul—Vulturii, Sparta—CFR Simeria, Electrica—Jiul, Mica—Kinizsi, Gloria—CFR T..Severin.

Óriási érdeklődés a hétfő—keddi nagy teniszverseny iránt

Tenizskörökben nagy örömet keltett az alkerületi szövetség kezdeményezése, amely szerint hétfőn és kedden nagyszabású meghívásos verseny keretében az ország csaknem valamennyi legjobb játékosát összemér erejét. A férfi egyesben a meghívott nyolc vidéki játékos mellett, valószínűleg 8 aradi indul. előrelátásból 8 pár fog férfi párost játszani, a vegyes párosban pedig szintén 8 vagy 10 pár áll rajthoz. Már az első napon, ahogy a verseny megtartását a szövetség nyilvánosságra hozta, oly nagy volt az érdeklődés teniszrező körökben, hogy a verseny lezajlásának árusítását máris megkezdtek. Tekintettel arra, hogy túlságosan sok ülőhelyről gondoskodni nem lehet ajánlatos a jegyeket elővételben beszerezni. A jegyek a Sportcentral (Moise Nicoara ucca 2 sz.) üzletben kaphatók.

O 15 világbajnokságot 14 második helyet és 15 harmadik helyezést szerzett a magyar főiskolás csapat a bécsi főiskolás világbajnokságon. Ezzel a magyar csapat a németek és az olaszok mögött a harmadik helyet szerezte meg. A pontverseny egyébként a következő végeredményt mutatja: 1. Németország 2010 pont. 2. Olaszország 1342,5 pont. 3. Magyarország 925 pont. 4. Svédország 183 pont. 5. Bulgária 103,5 pont. 6. Japán 83 pont. 7. Finnország 53 pont. 8. Észtország 35 pont. 9. Peru 19 pont. 10. Szlovákia 17 pont. 11. Arabia 15 pont. 12. Jugoszlávia 12 pont. A magyar csapatot nagy ünnepléssel fogadták Budapesten.

O A tornaegyesület turista-osztálya által vasárnap rendezendő Menyhazafürdői kirándulásra még öt jelentkezőnek van hely. Jelentkezni szombat délig lehet az egyesületi helyiségben és a Foto Central-üzletben.

Ugyan az egy klapásból!

A szeptember tizediki Jugoszláv—román mérkőzést Dattilo (Olaszország) fogja levezetni. A tegnapi nap folyamán dönt el véglegesen a magyar—román mérkőzés időpontja: október 22. December tizedikén Irország legényiségével mér össze erejét az ország válogatottja. Felhívással december 17-én kellett volna játszania Románia csapatának, azonban a belga szövetség nem fogadta el ezt az időpontot. Egyelőre bizonytalan, hogy mikor játszik le azt a mérkőzést.

Jean Calianu gépkocsi-csúcsteljesítménnyel győzött a Bucuresti—Brassó útvonalon. Gépkocsijával 1114 km. óraátlagot ért el, amely 8 perccel jobb Papana kapitány eddigi csúcsteljesítményénél.

Kolozsvár első helyen végzett a predeáli „Carol-kupa” atlétikai versenyén. Versenyzői nyolc győzelmet értek el.

Horvát játékosok nélkül szerepelt Jugoszlávia labdarúgó csapata a prágai mérkőzésen, amelyet mint ismeretes, 7:3 arányban veszített el.

Sikót a marosvásárhelyi Mures kiváló csatárát a Bucuresti-i Juventus szerződtette le. A Mures 80 ezer leit kap a Juventusától.

Az „Országűség” nagyfontosságú rendelkezéstervezetén dolgozik. Eszerint már az 1939—40. tanévtől kezdve az összes elemi és középiskola iskolában kötelező tantárgyként bevezetik a kosárlabdajátékot.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

SZÁSZ PÁL dr.:

Öntudatos gazdákat akarunk!

Szamosmegyei gazdaértekezlet

Dés. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület az elmúlt nap folyamán Désen gazdaértekezletet tartott, amelyen a megye magyar társadalma nagy számban képviseltette magát. A központ részéről dr. Szász Pál országos elnök, gróf Teleki Béla alelnök, Telegdy László ügyvezető alelnök, gróf Teleki Adám az Erdélyi Gazda főszervezője, Demeter Béla az Erdélyi Gazda szerkesztője, Antal Dániel és Paul Kamill EMGE vándortanárok jelentek meg. A terembe belépő dr. Szász Pált és az EMGE többi vezetőit a hallgatók meleg ünnepségekben részesítették. Dr. Bene Ferenc a Polgári Kör elnöke, mint házigazda üdvözölte az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület elnökét, aki népünk legsúlyosabb életkérdéseinek megoldásán fáradozik.

Telegdy László ügyvezető alelnök a buzatermesztésről tartott mindvégig nagy figyelemmel hallgatott előadást. Bíró József kissármási földbirtokos a gazdaértekezlet munkakörével és jelentőségével foglalkozott, majd dr. Szász Pál emelkedett szólásra.

Bevezető szavaiban visszaillesztést vetett a romániai magyarság társadalmi helyzetére s azokra a népi, szükségletekre, amelyek az EMGE-t a mai formájában életre hívták. A magyarság vagyona a föld és így népünk jövője követeli meg, hogy nemzeti vagyonunkkal rendszeresen, intézményesen szeretettel foglalkozunk. Az első hívó szó a hatalmas gazdajómegekben mély visszhangra talált s az emberek hamar rájöttek arra, hogy a boldogulás útja a népi közösség megteremtéséhez vezet. A közösségi élet jelenti a szervezett társadalom erejét, cselekvő és alkotó készségét s egyedül alkalmas arra, hogy az erkölcsi tényezőket egyesítve a társadalmat magasabb létszintre emelve, a nép szorgalmába állítsa. Ezt a lehetőséget kellett megteremtünk és hála Istennek, kisgazdáinkban erre alkalmas és jóakaratu gazdatestvéreket találunk.

A továbbiak során részletesen vázolta az EMGE célkitűzéseit, erkölcsi és anyagi vonatkozásban.

— Ez a fejlődési folyamat — folytatta be-

szédét Szász Pál — eredményezte azt, hogy ma már megvan a lehetősége a magyarság egyetemes beszerzésének is. Nem állíthatom, hogy minden magyar gazda benne van az EMGE-ben, de állítom, hogy alig van olyan község, ahol nem tudnának a gazdatársadalom szervezetéről, munkájáról, céljairól és azokról a magasabb szempontokról, amely közösségbe tömöríti őket.

— Örömmel látom, hogy a szervezés és az öntudatosodás után a kisgazdák sorából kiemelkednek az értékek, akik helyi viszonylatban irányító szerepet fognak befelelni. Bebizonyosodott, hogy a magyar kisgazdatársadalom rendkívül súlyos erőket tartalmaz s ezeknek a közösségi szolgálatba való beállítására legelső feladataink közé tartozik.

— Kezdetben a tömeg hallgatóit és szó nélkül magáévá tette a különböző megnyilatkozásokat. Ma már azonban igények jelentkeznek. Ez a fejlődés egészséges és helyes vonala, mert itt is láthatjuk, hogy a közösségi élet fejlődik és eljut odáig, hogy igényeket támaszthat. Az EMGE akkor tud megfelelni ezeknek a követelményeknek, ha a gazdák belátják, hogy itt nemcsak anyagi lehetőségekről van szó. Az anyagi megalapozást a további építés kell hogy kövesse.

— A kisgazda már elindult a népi megmaradás útján. Tudja, hogy nincs megállás. Világosan látja s érzi, hogy helyzete milyen feladatokkal terheli. De öntudatosan, emelt fővel s a jövőbe vetett mély hittel végzi.

Az EMGE elnöke végül arról szólt, hogy a szervezeti életet miképpen lehet tartalommal megtölteni, hogyan kell a közösségi munkát folytatni ahhoz, hogy megépíthessük a jövő faluját.

— Öntudatos magyar gazdákat akarunk — fejezte be nagyhatású beszédét — önkéntes munkaszolgálatot, mert csak ez döntheti el, hogy nemzetársadalmi szempontból ki mennyit ér.

Az elnök beszédét a hallgatóság hosszasan megélvezte. Antal Dániel a gazdaköri elnökök szerepköréről tartott előadást. Az előadásokat különböző hozzászólások követték, amelyekből egyöntetűen azt a tanulságot lehet levonni, hogy népünk egészséges életstílusra megtalálja a megmaradás útját. A hallgatóság azután közeledően vett részt.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara harca a kereskedőknél és iparosoknál folytatott gyűjtések ellen

Az aradi kereskedelmi és iparkamara ismételt felhívja az összes aradvárosi és megyei kereskedők és iparosok figyelmét arra, hogy nem kötelesek adakozni semmilyen gyűjtésre, amely előttiük ismeretlen, vagy őket nem érdeklő célokra történik. Nem kötelesek figyelemre méltatni az ilyen természetű pénzkéréseket, akár könyvképvagy jegyvásárlásról hírlapokról vagy folyóiratok előfizetéséről, akár szakmabeli szervezetbe való belépésről, vagy bármilyen más kérdésről volna szó; akkor sem kell adniok, ha az illetők határozottan látványos igazolványokat mutatnának fel, vagy ha közhivatalnokok jelentkeznek ilyen természetű kérésekkel, akiknek tilos presztízsot gyakorolniuk és segédkezniük a pénzkérők munkájában. Az ajánlólevelek vagy az igazolványokra adott látványosok nem azt jelentik, hogy aki előtt felmutatják azokat az tartozik a kért nézett adandó, hanem mindössze azt mutatják, hogy az illető személynek okmányokkal igazolni tudják, hogy nem szélhámosok. De az is meg lehet, hogy az ajánlólevelek vagy látványosok csak annak köszönhetik létüket, hogy az illető hivatalnok nem tudott másképp szabadulni egy hosszú látogatástól, vagy nem tudott másképp kitérni valamilyen erős közbenjárás elől. Aki ilyen ajánlóleveleket, vagy látványosokat kiad nem szándékozik ezzel a kereskedők, vagy iparosok vagyona felett rendelkezni s egyáltalán nem sérül meg, ha azok, akik előtt fel fogják használni, nem veszik majd figyelembe.

Mintthogy igen sok visszaélés történik a „hazafias”, vagy más „nemzeti” célok érdekében történő gyűjtések körül a kereskedők és iparosok valahányszor nem látják tisztán a gyűjtés célját,

vagy nincsenek meggyőződve a cél hasznosságáról, vagy nincs bizalmuk a jelentkezőkben, vagy bármilyen más okuk van a kért visszautasítást, kérjük az illetőktől a kereskedelmi és iparkamara ajánlólevelét. A kamara a legelőkeltebben fogja megvizsgálni a hasonló természetű kéréseket és igen szigorúlag fog eljárni az ajánlólevelek kiadása körül.

Senki se féljen visszautasítani az ilyen kéréseket, akik a munkával szerzett nézett el akarják venni. Senki se érhessen vissza attól, hogy feljelenesse azokat, akik eltérnek az ajánlólevelésuktől, akárkiékről is lenne szó! Erkölcsi és hazafias bizalmatlanok kérésére nem méltók azok akik zsarolásokat követnek el.

Megállították a Nemzeti Szövetkezeti Intézet Brailába és Galatiba indított buzaszállítmányait

A Nemzeti Szövetkezeti Intézet, mivel nem rendelkezik már elegendő rakétárral Brailában és Galatiban, arra kérte a CFR vezérigazgatóságát, hogy azonnal állítsa le mindazokat a buzaszállítmányokat, amelyek a Szövetkezeti Intézet címére a fenti kikötőbe elindultak. Ennek a kérésnek alapján a CFR vezérigazgatósága utasította az egyes állomásokat, hogy a Nemzeti Szövetkezeti Intézet számára brailai és galati rendeltetéssel szállítmányokat ne fogadjanak el. A magánzállítmányokat természetesen ezekben a kikötőkbe is szabadon továbbítják.

Gabonátárolót építenek Aradon

Kolozsvár. A kormány korábban elhatározta, hogy az országban megvannál több gabonátárolót építtet. Ezek közül mindössze kettő lesz Erdélyben az egyik Aradon, a másik Temesváron.

A tárolók építésére szóló szerződéseket most kötötte meg a kormány a különböző helyi és külföldi építési vállalatokkal. A munkálatok együttes összege kerékken 1200 millió leire rug.

— Szőlőtulajdonosok figyelmébe! Dáváról jelentik: A pénzügyminiszter legújabb rendelete értelmében mindazok a szőlőtermelők akiknél az ellenőrző közegek elfolyás, vagy házihasználat folytán a borkészletnél hiányt állapítanak meg, a hiány utáni taxát a 2 hektár, vagy annál nagyobb területű tulajdonosok azonnal, a kisebb tulajdonosok november 1-ig kötelesek megfizetni.

Tisztázzuk a kérdést:

HADMENTESSÉGI ILLETÉK. Kérdésére közöljük, hogy azok akiket orvosi bizonyítvány alapján mentesítettek a katonai szolgálat kötelezettsége alól a sorozásról szóló törvény 25. szakasza értelmében 1939. április elsőjéki nem fizetnek hadmentességi illetéket. Ilyen értelemben egyébként a pénzügyvárosok a július 29-én kelt 190.696-1939. számú körirattal már utasítás is kaptak. A hadmentességi adó fizetése alól egyébként azok is mentesek, akik mint családfenntartók kaptak felmentést tekintettel arra hogy ezek nem szerepelnek a sorozási törvény 78. szakaszában. Egyébként például az Ön esetében Ön a hadmentességet éppen arra való utalással kapta, hogy özvegy édesanyja vagyonatlan és keresettel nem rendelkezik. Így tehát feltételezhető az is, hogy a hadmentességi adót erre való tekintettel nem tudja fizetni. A hadmentesség engedélyezése előtt tudvalevőleg mindenkor annak igazolását kérik hogy sem az, akl a hadmentességben részesül sem pedig családja közvetlen, vagy öröklött vagyonnal nem rendelkezik.

— Ingyenes méhészeti tanfolyam. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület folyó évi szeptember hó 11-21-ig Kolozsvárt ingyenes méhészeti tanfolyamot rendez az egyesület házsongárdi méhészeti telepén. A tanfolyamra jelentkezhetnek férfiak és nők leányok és asszonyok. A tanfolyam előadások minden délután 4 órától tartanak. A tanfolyam ingyenes, csupán beiratkozásért fizetendő személynként 100 lei. A tanfolyam hallgatói ugy elméleti, mint gyakorlati téren kiképzést nyernek és az egyesület a tanfolyam elvégzéséről a hallgatóknak bizonyítványt ad. Jelentkezni lehet az EMENél naponta 8-2-ig. Címe: Kolozsvár, Str. Regina 16.

HAMBURG-AMERIKA LINIE

Tengereentuli utazások

gyors, kényelmes és olcsó a

Hamburg-Amerika Linie

modern hajóival

Északamerikába, (Kanada)

Középamerikába

Délamerikába (Chile, Peru)

Ausztráliába, Azsziába

és minden fontos kikötőbe.

Tanulmányt és szórakozási utak a tengerre az év minden szakában.

Afrikai utazások a

Deutschen Afrika-Linien hajóival.

Információkés prospektusok a

Hamburg Amerika-Linie

S. A. R. képviseleténél:

Künstler Utazási Iroda

Arad, Bul. Regina Maria 24. Tel. 10-86.

MINDEN REGGEL FÜRDŐ... MINDEN ESTE URODONAL...

és ime, 40 éves koromban, legellenlóképesebb vagyok összes ismerőseim között. Sohasem érzem a legkisebb rosszullétet sem, mindent eszem, jól alszom és az összes társadalmi megnyilvánulásokban részt veszek. Ugyanolyan súlyom van mint 25 esztendőskoromban.

„Az Urodonal egy olyan gyógyszer, amelynek vegyi összetétele, a gyakorlatban nagyon szerencsésnek bizonyult. A hatása folytán előálló tökéletes átöblítés és a szervek szűrőképeségének visszaállítása, mindenkinek hasznára válik: számos betegségtől megóv és megvéd az időelötti megöregedéstől. **Professzor C. POUCHET,** az orvosi akadémia tagja.

Az Urodonal a húgyutak tökéletes fertőtlenítője és a vérnyomás csodálatos szabályozója. Rendszeres használata megmenti az artritizmusban szenvedőket számos veszélytől, amely előbb-utóbb megtámadja őket: vese és máj-kolika, reuma, köszvény, veschomok, ekzéma, beteges elhízás, asztma, isias, nyílallások, migrén és érelmeszesedés.

AKI URODONALT SZED, JÓL ÉRZI MAGÁT

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBIZHATÓ MÁRKA

Tízmillió hektoliter lesz az ország idei bortermése

A földmivelésügyi minisztérium helyzetjelentése

A földmivelésügyi minisztérium szőlészeti osztálya jelentést tett közzé a szőlők jelenlegi helyzetéről.

A jelentés szerint a szőlők fejlődése a legtöbb helyen tíz nappal meghaladja a normális fejlődést.

A szőlőtermés általában gyenge és az átlagos évi termések hatvan százalékát te-

szi ki. Az ország idei bortermését körülbelül 10 millió hektoliterre becsülik. Ami a bor minőségét illeti, az jónak ígérkezik. Az országos borpiacon, főképpen az Ó-királyságban szilárd, mert a régi készletek fogyóban vannak.

Kevés üzletkötés történik, ami nagyrészt a szállítási nehézségeknek tudható be.

= A nemzetközi szőlészeti kongresszus résztvevőinek azt tanácsolták, hogy hagyják el Németországot. Az elmúlt napokban tartották meg a németországi Bad Kreuznach-ban a nemzetközi szőlészeti kongresszust. A kongresszus résztvevőinek még a kongresszus befejezése előtt azt tanácsolták, hogy a feszült nemzetközi helyzetre való tekintettel hagyják el Németország területét.

= Intézkedés a turó szállításáról. A CFR vezérigazgatóságának rendelkezése értelmében a sós turó szállítása szennyvonatokon csak abban az esetben történhetik, ha a turót jól zárt bódókban helyezik el. Ezek a bódók egyébként szintén élvezik azt a kedvezményt, hogy mezőgazdasági bélyegekkel szállíthatók.

Mexicó eladja minden export-petroleumát!

Mexicó. (Rador.) Buenrostro gazdasági miniszter az alauti nyilatkozatot tette az újságírók előtt:

— Közölhetik, hogy Mexicó eladja minden export-petroleumját. Eppen ezért felesleges, hogy más külföldiek igyekezzenek túljúri petróleumot vásárolni. A mexikói kormánynak az a szándéka, hogy a jövő évben 30 új szondát helyez üzembe.

= Okszerű takarmányozás címen Szeghő Dénes, nyug. állattenyésztési felügyelő, az EMGE állattenyésztési felügyelője tollából az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet állattenyésztési Szakosztályának kiadásában több mint 100 oldal terjedelemben, képekkel gazdagon diszitve egy igen értékes szakmunka jelent meg, mely úgy a kis-, mint a nagyobb gazdák számára nélkülözhetetlen. A takarmányozás alapfogalmait a különféle szálak, gyök és gumók, valamint az összes abrak takarmányokat, azok tápértékét tudományos alapon, népies modorban ismerteti. Külön fejezetekben részletesen ismerteti a szárvasmarhák, lovak, sertések, juhok, baromfiak és egyéb apró háziállatok szakszerű takarmányozását. Külön fejezetekben tárgyalja a növények és fűvek felvételét és tenyésztését, hízók stb. gazdaságos táplálását. A könyv számos kimutatást közöl amelyek a modern állattenyésztők részére gyakorlati téren sok értékes szemléltető tájékoztatást nyervehetnek. A díszes kiállítású munka megrendelhető az EMGE-nél, Kolozsvár Str. Regálá 16. szám alatt 25 leír, mely összegben a rendes postai portó is bennefoglaltatik. Ajánlott küldemény gyanánt a fenti árhoz 12 leí portó számítandó. A könyv a közeli napokban a jobb kereskedésekben is már kapható lesz.

Anglia nagyarányú husvásárlásokat eszközöl

Wellingtonból jelentik: Az angol kormány Uj Zeelandban felvásárolta az összes husfeleslegeket. Hozzávetőleges számítás szerint egy millió juhot és borbélyt vásároltak össze.

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

PÉNTEK, SZEPTEMBER 1.

Bucuresti, Radio-Romania. 7: Ritmikus torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, sportközlemények, vízállásjelentés, 12.05: Lemezek.

Bucuresti, Radio-Romania. 13: Időjelzés, felolvasás. 13.10: Rádiózenekar. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15.10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Alexandru Marcu tanár előadása az olaszországi irodalmi és művészeti életéről. 19.17: Régi zene lemezeken.

Bucuresti, Radio-Romania. 20: Demostene Botez előadása a vadászatról. 20.15: Cortot-lemezek. 20.35: Teodor Michele fuvolahangversenye. 20.55: Verdi: Othello. Négy felvonásos opera, lemezeken. 21.25: Sportközlemények. 22.15: Hírek. 23.05: Hírek. 23.45: Hírek külföldre franciául, németül és olaszul.

Budapest. I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: és 11.45: Felolvasás. 13.10: Rácz Béla és cigányzenekara. 13.40: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 14.30: Korponay Valéria énekel zongorakísérettel. 15.30: Hírek. 17.15: A rádió diákfélfőrája. 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.10: A rádió szalonzenekara. 19: Csevegés a francia irodalomról. Laczkó Géza előadása. 19.30: Budapesti Gordonkánégyes. 20.05: Sportközlemények. 20.15: Hírek. 20.25: Bobula Lajos harmonikaszámai. 20.45: A magyarság hőcsökutatói. Illyés Gyula előadása. 21.10: Népszerű operarészletek. 21.50: A rádió külügyi negyedórása. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Csorba Gyula és cigányzenekara muzsikál. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.30: Havaji dalok hanglemezekről.

Budapest II. 19.10: A rádió szalonzenekara. 20.30: Majna-Frankfurt. Klenka János városképe. Felolvasás. 21: Hírek. 21.20: Hanglemezek. 22.35: Időjárásjelentés.

Belgrád. 19.20: Lemezek. 20.05: Havaji-négyes. 20.40: A nemzet órája. 21: Közvetítés Zágrárból. 21.30: Hangjáték. 23: Hírek. 23.10: Tánczene.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 2.

Bucuresti, Radio-Romania. 7: Ritmikus torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, sportközlemények, vízállásjelentés, 12.05: Lemezek.

Bucuresti Radio-Romania. 13 Időjelzés, felolvasás. 13.10: Luceafaru zenekar. Alexandru Bojonescu énekszámával. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15.10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania. 18: A Straja Tarji szervezet órája. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: A rádiózenekar operetrészleteket játszik.

Bucuresti, Radio-Romania. 20: Mircea Manca meséi. 20.15: A rádiózenekar műsorának folytatása. 20.40: Agnia Bogoslava, Ion Vasilescu szerzeményéből énekel. 21: Rádióposta. 21.15: Hírek, sportközlemények. 21.30: Román adás Páris részére. 22.30: Hírek. 22.45: Francia adás Bucuresti részére. 23.45: Hírek külföldre franciául és olaszul.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: és 11.45: Felolvasás. 13.10: Beszkárt zenekar. 13.40: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hanglemezek. 15.30: Hírek. 17.39: Harsányi Gizi mesél. 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.10: Orgován László novellája Petőfi életéről. Felolvasás. 18.35: Mit kíván a közönség? Hanglemezek. 19.05: Franciaország—Magyarország vízpolómérkőzés II. félidejének közvetítése. 19.35: Koréh Endre, az Operaház tagja énekel, zongorakísérettel. 20: Halifax angol külügyminiszter. Irta Listowel grófné. Felolvasás. 20.15: Hírek. 20.50: Füszer és csemege. Egy régi bolt története három felvonásban. 22.40: Hírek időjárásjelentés. 23: M. Hir Sári zongorázik, Thury Gizella, a köjni Operaház tagja énekel. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Balázs Kálmán cigányzenekara muzsikál.

Budapest II. 20.35: Mezőgazdasági felőra. 21: Hírek. 21.20: A házmaster. Irta Beczássy Judit. Felolvasás. 21.50: Csajkovszkij: IV. szimfónia, f-moll. Hanglemeztől. 22.35: Időjárásjelentés. 22.40: A rádió szalonzenekara.

Belgrád. 20.40: A nemzet órája. 21: Népi est. 22: Hírek. 22.10: Rádiózenekar. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. 24: Tánczene.

A pénzügyminisztérium rendelete a fiókkal rendelkező vállalatok cégbejegyzéséről

Az új bélyegtörvénynek a cégbejegyzéssel kapcsolatos intézkedései körül a közelmúltban véleményeltérések merültek fel. Ennek a törvénynek értelmében bármilyen bejegyzés, a melyet a vállalatok a céghivatalnál eszközölnek, bélyegköteles és ez a bélyegilleték 270 lei és 10 ezer lei között változik a cég tőkijének arányában. A törvény végrehajtása során felmerült a kérdés, hogy mi a teendő azon cégek esetében, amelyek fiókkal is rendelkeznek? Ezeknél a cégeknél ugyanis bármilyen bejegyzést: delegált adminisztrátorok, fiókvezetők, stb. változása úgy a központ, mint a fiók székhelyén lévő iparkamara céghivatalánál végre kell hajtani. Ez azt jelentené, hogy egy és ugyanazon bejegyzés után többszörös illetéket fizessenek.

A pénzügyminisztérium most rendelkezést adott ki, amelyben közli, hogy ilyen esetekben csupán egy ízben kell az illetéket leróni, még pedig csak a központ székhelyén lévő iparkamara céghivatalánál. A gyakorlati eljárás a következő: A cég mindenekelőtt a bejegyzést a központ székhelyén lévő kereskedelmi kamara céghivatalánál végzetteti el. Itt igazolást kér az illeték lefizetéséről és ennek az igazolványnak alapján a fiók székhelyén lévő kereskedelmi kamara céghivatala a fenti bélyegilleték levonása nélkül elvégzi a bejegyzést.

= Tilos az azalea behozatala. A földmivelésügyi minisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a Colorado bogárnak az országba való behozatala megakadályozása végett tilos az azaleának, valamint minden olyan növénynek az országba való behozatala, amelynek szállítása csak a földdel együtt történhetik.

= Ezer vagon búzát értékesítettek eddig Arad megyében. Az aradmegyei gabonaértékesítő bizottság ülést tartott. Ezen megállapították, hogy Arad megyében eddig 1079 vagon búzát értékesítettek. Most már a szövetkezeti raktárak megteltek és vagonhiány mutatkozik. Napirenden szerepelt a vámmalmok panaszai is. Tudvalevő, hogy az úgynevezett parasztmalmok az őrítés ellenértékéül kapott búzát képtelenek értékesíteni, mert a szövetkezet tőlük nem vásárol, hanem csakis a termelőktől. A bizottság elhatározta, hogy a földmivelésügyi minisztériumtól kéri, hogy minősítések a vámmalmokat is termelőkné. A bizottság foglalkozott végül a gazdák panaszával is. Egyes helyeken ugyanis a zsákokért, a rostálásért és a beraktározásért különböző díjakat szednek a termelőktől. A panaszok megvizsgálására albizottságot küldtek ki.

Praktikus felvilágosítások az iskolai év küszöbén

Minden szülő olyan iskolába járathatja gyermekét, amelyben akarja. Mit kell tudni minden szülőnek az iskolai beiratásokról?

Az iskolai év küszöbére érkezünk. Nemcsak a szülők és gyermekek készülnek az 1939—1940. iskolai év megkezdésére, hanem az iskolaépületek is, melyeket a szünidő alatt kicsinosítottak, tisztaságtól ragyogóvá tettek, hogy méltó hajlékai legyenek a tudományoknak. Amint ismeretes, a kormány teljesen új alapokra fektette az elemi és tanítóképzői oktatást a néhány hónappal ezelőtti szentesített törvénnyel. Ezt, illetve ennek újabb rendelkezéseit minden érdekelt szülőnek ismernie kell, mert bizonyos bejelentések és nyilatkozatok megtételének elmulasztása súlyos bírsággal jár. Ezért időszerűnek látjuk az új törvény lényegesebb intézkedéseit alábbiakban ismertetni:

Allami iskolák és kisebbségi tagozatok

A törvény mindenekelőtt leszögezi, hogy az állami iskolákban a tanítás nyelve kizárólag román. Megjegyzi azonban, hogy azokban a helységekben, ahol a kisebbségek igen nagyszámban élnek, — amennyiben az iskolaköteles gyermekek száma legalább husz, az állam a román iskolák mellett a kisebbség nyelvén tanító iskolákat állíthat fel.

Ezekben a kisebbségi tagozati állami iskolákban a román nyelvnek, történelemnek és Románia földrajzának, valamint a polgári nevelés anyagának tanítása feltétlenül román nyelven eszközözlendő, míg a többi tantárgy az illető nép-kisebbség nyelvén.

Az elemi iskolák hét osztályúak és két fokozatra oszlanak: alsóbbfokú és felsőbbfokú tagozatokra. Falvakban a felsőfokú elemi iskolák mellé mezőgazdasági telepeket létesítenek gyakorlati oktatás céljaira, míg az ipari és kereskedelmi ismeretek elsajátítására városokban állítanak fel műhelyeket és jelölnék ki kereskedelmi áruházakat és üzleteket. A leánytanulók oktatására, különösen a háztartási tudnivalók elsajátítására úgy falvakban, mint városokban háztartási tanítást végeznek.

Mintaiskolák, valiasoktatás

A kiváló szellemi képességekkel felruházott gyermekek számára a nemzeti nevelésügyi minisztérium ugynevezett mintaiskolákat állíthat fel. Ezzel szemben külön iskola létesíthető az átlagos szellemi adottsággal nem rendelkező, rendellenes, vagy bűnöző gyermekek részére is. A mintaiskolák tanismerélyzete öven százalékkal magasabb javadalmat élvez.

Az elemi iskolákban, az új törvény szerint, különös gondot kell fordítani a hitvallásos oktatásra. Minden gyermeknek — mondja a törvény — vallásos nevelést kell kapnia. Az állami iskolákban és hitvallásos iskolákban a vallásos oktatást papok végzik, míg a más vallású gyermekek vallásos oktatásáról a család gondoskodik. Ahol templom és pap nincsen, a vallásoktatást a tanító is végezheti.

Az iskolai év szeptember elején kezdődik és június 8-ig tart. A tanév három munkarészre osz-

lik: az iskolai év megkezdésétől karácsonyig első rész, karácsonytól húvétig második rész és husvétől jun. 8-ig harmadik rész. Minden évharmad végén el kell bírálni a tanulókat és az eredményt közölni kell a szülőkkel.

Minden román állampolgárságu gyermek tanítóköteles. A gyermekek 5—7 éves korukig a kisdedóvodát, 7—16 éves korukig az elemi iskolát kötelesek látogatni. A középiskolában beírt tanulóknak az elemi iskolák felső három osztályának látogatása nem kötelező. Ha a gyermek igazolatlanul elmulasztja az iskola látogatását, következik a szülőnek a munkanap értékével való sorozatos bírságolása. Ezt közadók módjára hajtják be és vagyonelvonás esetén szabadságvesztésre is átváltoztatható.

Milyen bejelentési kötelezettség terheli a szülőket?

Városokban az iskolaköteles gyermekek összeírása, illetve számbavétele eltérő a falukétól: a szülők kötelesek minden év április 15. és június 1. között írásbeli nyilatkozatot készíteni a tanköteles gyermekeikről és azt bírság terhe alatt beértesíteni az illető körzeti iskolához. A nyilatkozatok alapján az iskolai igazgató elkészíti a tanköteles lajstromát és rendőrségi kiküldött kíséretében helyszíni kiszállásokkal ellenőrzi a bejelentések valódiságát.

Mindazon szülő, aki gyermekeit valamely államilag elismert magániskolába (hitvallásos iskola is ilyen), vagy más helységben lévő iskolába akarja beírni, vagy otthon a családban magánúton neveltetni: köteles erről a szándékáról írásbeli nyilatkozatot tenni az illetékes állami iskolai igazgatósnak. Ilyen nyilatkozatok benyújtására a régi gyakorlat, az u. n. „dovadă” rendszer valós. Azok a szülők, akik gyermekeiket nem iratják be iskolába, súlyos bírságolásnak teszik ki magukat és gyermekeiket hivatalból fogják beírni az állami iskolába.

Bármiféle nehézség merülne fel a beiratásoknál, a szülők azonnal jelentsek az iskolafennhárto egyházközség papjának és tanítójának, hogy még

ható. A kisdedóvoda látogatásának elmulasztása is hasonló büntetést von maga után.

A szülők kötelesek megfelelő felszereléssel el látni gyermekeiket. Szegényebb sorsú gyermekek részére az állam, a királyi székhatóságok, megyei és községek segélyeket nyújthatnak.

Minden községben köteles az előjáróság elkészíteni az 5—21 év közötti, mindkét nemű gyermek és ifjak összeírását. 5—7 évig az óvodaköteleseket, 7—16 éves gyermekeket az elemi iskolák részére, a 16—21 éves ifjak összeírását azon tanfolyamok számára, amelyeken az írni-olvasni nem tudók oktatását végzik. Ezen összeírásokat az előjáróság köteles minden esztendőben április 15. és június 1. között az elemi iskolai igazgatósnak megküldeni. Itt a kimutatásokat felülvizsgálják és elkészítik a tanköteles gyermekek végleges névsorát, melynek alapján a növendékeket az egyes iskolák között felosztják. A felosztásról a szülők az iskola igazgatósága június 15. és július 15. között értesíti. Az értesítéseket az előjáróságnak kötelessége kiképezíteni. Ahol egyetlen iskola működik ott természetesen felosztás nincs, sem pedig felekezeti iskolák között.

A beiratási idő letelte előtt a sérelmeiket orvosolni lehesse. Amint a Magyar Népközüösség hivatalos közleménye jelenti, az iskolaválasztási jog biztosítása érdekében a nemzeti nevelésügyi miniszter rendelkezést bocsátott ki, melyben utasította nemcsak a tanfelügyelőségeket, hanem az elemi iskolák igazgatóit is, hogy az 1938. augusztus 4-én kelt és a Hivatalos Lap 178. számában közzétett minisztertanácsi napló rendelkezéseit szigorúan alkalmazkodjanak.

Ennek a minisztertanácsi naplónak 5. cikke a következőket mondja:

— „A gyermek neveléséért törvényileg felelős személyek (apa, anya vagy gyám) egyedül jogosultak meghatározni a gyermekek etnikai hovatartozását és beírathatják akár a felekezeti, akár az állami vagy bármely más felekezeti iskolájába.”

Ez más szóval annyit jelent, hogy minden szülő oda írathatja gyermekét, ahová akarja és semmi akadály nem gördíthető a törvényesen biztosított azon iskolaválasztási jog elé, hogy önjudatos katolikus és keresztény szülő saját hitvallásos iskolájába írassa iskolaköteles gyermekét.

Elhalasztották Chaplin új filmjének forgatását

A feszült nemzetközi helyzet miatt abba hagyták a diktátor-gunyoló film forgatását

A New-York Times művészeti rovatából: „Az egész világ feszült érdeklődéssel várta Charlie Chaplin legújabb filmjét, amelynek tartalma politikai tendenciájú. Chaplin ebben az új filmjében a diktatúrákkal foglalkozik s azoknak gyenge oldalait mutatja be. Filmkörökben most nagy feltűnést keltett, hogy a film felvételeit, amiknek elkezdését október hónap-

ra tervezték, elhalasztották. Charlie Chaplin az újságírók előtt kijelentette, hogy a jelenlegi külpolitikai helyzet rendkívül feszült és ez idő nem alkalmas arra, hogy a dolgok karikírozásával, a diktatúrák és a demokratizmus közötti ellentétet még jobban kiélezzék. A film szerepét valószínűleg a fegyverek veszik át s ahol a fegyverek megszólalnak, ott a művészetnek el kell hallgatnia...”

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: **Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetésok ára előre fizetendő

ALKALMAZÁST NYER

Mindenes szobaleány elsőjére felvétetik. Dr. Németh Strada Eminescu 17. földszint. balra. 3825

Jó fizetéssel fiatal főzőnőt keresek szeptember 1-ére. Cim a kiadóban. 4002

LAKÁS

Butorozott, különbejárta uccai szoba, fürdőszoba, tisztá magánházban kiadó. Str. Cosbuc 20. 4000

Háromszobás fürdőszobás, uccai lakás és egy kétszobás fürdőszobás udvari lakás kiadó. Str. Seminarului 1. 4006

Modern háromszobás lakás Str. Cloșca 7. sz. házban kiadó. 4005

Belvárosi kétszobás, konyhás lakás kiadó szept. 1—15-re. Cim a kiadóban. 3971

Új, modern magánház, kétszoba, konyha és előszoba, kerttel (tisztviselőtelep) szept. 1—15-re kiadó. Cim a kiadóban. 3970

VÉTEL-ELADÁS

Eladó egy kompl. benzinmotor, „Lister” 15 HP, egy „Unicum” kalapácsos darálóval együtt ugyszintén egy 6 HP „Lister” benzinmotor. Fratii Burza, Arad. 3839

ÜZLET

Modern borbélyüzlet kompl. berendezve, hideg-meleg vízzel, 3 mosdóval eladó, esetleg bérbeadó. Fratii Burza, Str. Crisan No. 2. 3838

KÜLÖNFÉLÉK

Elveszett egy fehér short aug. 31-én délután a Bul. Dragaliman a Hellas-pályáig terjedő útvonalon. Becsületos megtaláló juttassa el Str. Ghiba Birta 13. Went címére.

Két leánygyermek mellé német leányt vagy asszonyt keresek. Ugyanott egy jó állapotban levő porszívógép megvételre kerestetik. Str. Triumfului No. 2. 3968

HATSCHÉK

INGATLANFORGALMI IRODA

Arad, Bulev. Carol 46 (lakás névvel)

Az itt hirdett összes házak fényképei az irodában megtekinthetők

1.250 ezer: belvárosi 1x5, 1x3 szobás fürdőszobás, gondozott nagy park, szuterénhelyiségek. — 1.100 ezer: központ-

ban új emeletes modern bérház. 3. 2 és 1 szobás, összkomfortos lakások. 100 ezer hozam. — 940 ezer: liceumhoz közel, új, emeletes bérvilla, 3 közepes modern lakás teraszok hall park, kedv. fiz. feltételek. — 750 ezer: villamosállomáshoz közel erős, jókarban levő ház, 10 lakással, 95 ezer hozam. — 540 ezer: belvárosi négyszobás, fürdőszobás. 1x2, 1x1 szobás garconlakás fürdőszobával, nagy kert. — 450 ezer: Mărăsesti-uccai magasföldsztes, háromlakásos, fürdőszobákkal. — 420 ezer: ugyanott új, négy-szobás, nagy kerttel. — 360 ezer: Gloria-pályánál új, alapincézett családi ház, parkett fürdőszoba, kert, coaditiók. — 345 ezer: Mărăsesti-uccához közel kétlakásos, magasföldsztes, fürdőszobákkal. — 290 ezer: tisztviselőtelepi négyszobás, új ház, pince, fürdőszoba. — 220 ezer: külvárosban 30 ezret jövedelmező, jókarban levő ház nagy tekekkel. — 170 ezer: volt Erzsébet-mozinál új, kétszobás, előszobával, veranda, 240 öl kert, igen kedv. fiz. felt. — 140 ezer: Perenyavában magasföldsztes, kétszobás, fürdőszobás, előszobás, egészen új ház, 150 öles gyümölcsösökkel, 30 ezer átvehető teherrel. — 120 ezer: zsigmondházi új, magasföldsztes háromszobás, terméskő-lábazattal, külön nyárikonyha, kert. — Kölcson botáblázásra.

Legújabb jelentéseink:

A német kormány tizenhat pontja

a lengyel-német kérdések nemzetközi békés rendezésének érdekében

Elutasításnak tekinti Berlin a lengyel kormány kiküldöttjének távolmaradását

Csütörtökön éjjel az éjfél órákban a németországi rádióállomások és ezeket követően a londoni és a párisi adók nyilvánosságra hozták az eddig titokban tartott nemzetközi tárgyalások anyagát. A német állomások a következőket jelentették be:

— Az angol királyi kormány a német kormányhoz intézett 1939. augusztus 28-i jegyzékében felajánlotta a közvetítést a Németország és Lengyelország közötti vitás problémák rendezésére folytatandó közvetlen tárgyalások kieszközölésére. Az angol kormány ugyanakkor nem hagyott kétséget afelől, hogy tudatában van az eljárás sürgősségének, a felfokozott izgalom és az általános fegyverbenállás következtében. A német birodalmi kormány augusztus 28-iki válaszigyzékében — bár szkeptikusan — kijelentette, hogy a béke érdekében kész elfogadni ezt a közvetítő indítványt. A fennforgó körülmények figyelembevételével szükségesnek tartotta, hogy gyorsan és haladéktalanul kell cselekedni, ha egyáltalában ki akarják kerülni a katasztrófa veszélyes bekövetkezését. Ebben az értelemben

hésznek nyilatkozott a birodalmi kormány, hogy augusztus 30-án estig fogadja a lengyel kormány megbízottját

azzal a feltétellel, hogy a kiküldendő lengyel államférfinak legyen felhatalmazása nemcsak arra, hogy tanácskozásokat folytasson és tárgyaljon, hanem hogy tárgyalásait döntő szöveggel befejezéshez is juttassa. A birodalmi kormány helyesnek vélte, hogy ennek a szóban forgó diplomátának beérkezéséig az angol kormányhoz is eljuttatja a megegyezés alapjául szolgáló feltételeit. Ahelyett azonban, hogy a lengyel kormány részéről egy meghatalmazott lengyel államférfi személyiség kiküldéséről kapott volna közlést a birodalmi kormány, a mely körülmény a megértést bizonyította volna.

a birodalmi kormányhoz érkezett a lengyel mozgósítás híre és csunán augusztus 31-én éjfél 12 óra után kapott angol részről egy általánosságban mozgó ígéretet arról, hogy Anglia kész tárgyalások megkezdésére érdekében közbenjárni.

— Röviddel ezután a német birodalmi kormány megegyszer tudatta az angol kormánnyal a tárgyalások utján leendő megoldásra való készségét, abból az elgondolásból kiindulva, mivel az angol kormány állandóan a közvetlen német-lengyel tárgyalásokat szorgalmazta. Egyébként RIBBENTROP birodalmi külügyminiszter ezt a tényt szóban is közölte az angol nagykövettel, mikor HENDERSON ur az utolsó angol jegyzékét átadta. Ribbentrop külügyminiszter ur magánbeszélgetése során szó szerint közölte HENDERSON nagykövettel azokat a feltételeket, amelyeket Németország a kiküldendő lengyel államférfival közölni fog.

— A birodalmi kormány azt hitte, hogy ez a kiküldetés Lengyelország részéről nem késik, bár a kitűzött időt nem tartották be. A német kormány ezzel is a legnagyobb készségeit kívánta nyilvánítani a béke iránt. Kénytelen azonban megállapítani a birodalmi kormány, hogy eme jóakaratu türelmes várakozással szemben lengyel részről nem kapott mást, mint üres ígéretek és időhuzást. A berlini lengyel nagykövét legújabb jegyzéke is azt bizonyította, hogy nevezettnek nincsen meghatalmazása Lengyelország nevében a birodalommal ebben a kérdésben tárgyalni, vagy megállapodni.

— A vezér és a birodalmi kormány ilyen körülmények között hiába várt tehát jóakarattal és türellemmel a lengyel kiküldött megérkezésére és ezért kénytelenek megállapítani, hogy

ugy tekintik a helyzetet, hogy a német ajánlatot Lengyelország elutasította.

bár azon a nézeten van a birodalmi kormány, hogy azok a feltételek, amelyeket az angol kormánnyal közölt, nem csak lojálisak és fairak, hanem teljes mértékben teljesíthetők is a béke megővése érdekében.

— A birodalmi kormány tehát mindezek után is szükségesnek tartja, hogy teljes terjedelmében közölje a nyilvánossággal azokat a feltételeket, amelyeket az angol kormány tudomására hozott. Ezek a következők:

— „Feltételek Danzig, az úgynevezett folyosó-probléma és a kisebbségi kérdések végleges rendezésére”. A helyzet Németország és Lengyelország között olyan kiélezett, hogy minden pillanatban kirohásra és fegyveres összeütközésre vezethet. Minden igazi megoldás csak olyan lehet, amely lehetővé teszi, hogy a jövőben hasonló események történhessenek, ami által nemcsak rendeződne a problémák, hanem hozzá-

Mit javasolt a német kormány?

1. Danzig szabadváros — amely teljesen német jellegű és amelynek lakói ennélfogva egyszerűen akarattal követelik ezt — azonnali hatállyal visszatér a német birodalomhoz.

2. Az úgynevezett folyosó, amely a Kelet-tengerparton Marienburg, Grander, Kund és Bromberg városokon át terjed, nyugaton pedig Greinberg városáig, vagy Lengyelországa, vagy Németországa lesz.

3. Ecélhó és ennek eldöntésére szavazást kell elrendelni a szóbanforgó területen. Ezen a szavazáson szavazati joga lesz minden németnek, aki 1918. január elsején ott lakott, vagy oda illetékes, vagy akik ott születtek. Mindazon németek, akiknek erről a területről el kellett menniük, szavazásra jogosultak. Ugyanígy jogosultak szavazásra mindazon lengyel és más nemzeti-ségiük is, akik e területen születtek. A szavazás tárgyilagosságának és pártatlanságának megőrzésére, valamint az egység ezzel kapcsolatos előmunkálatok elvégzésére szükséges és ennélfogva elrendeli, hogy ezt a területet — hasonlóan a Saar-vidéken annak idején élethelentetett eljárás hoz — egy nemzetközi bizottság jogi hatásköre alá helyezze. E nemzetközi bizottság négy nagy hatalmú: Olaszország, Szovjet-országot, Franciaország és Anetia megbízottjaitól alakulna és ez a bizottság ezidő alatt, a területen felszámolókat gyakorolna. Lengyelország tehát — hogy e bizottság minél előbb átvehesse a hatalom gyakorlását — a területet kiüríti, illetőleg eltávolítja onnan a lengyel katonaságot, rendőrséget és hatóságilag szerveket.

4. Tekintettel arra, hogy Gdynia lengyel kikötő marad, de viszont igen közeli módon határos német területekkel, megállapodás történik, hogy itt a végleges határrendezést Németország és Lengyelország között a helyszínen nemzetközi döntőbírárság eszközöl.

5. Hogy a szükséges idő az előmunkálatok elvégzésére és a szavazás lefolytatásának pártatlanságára rendelkezésre álljon, ez az úgynevezett folyosó-területen lefolytatandó szavazás mártól számított 12 hónap leforgása előtt, nem történhet meg.

6. Hogy ez idő alatt Németországnak meg legyen az összeköttetése Kelet-Poroszországgal, nemkülönben Lengyelország részéről a tengeri kiárat korlátlanul megközelíthető legyen: utakat és vasutakat építenek a tranzit-forgalom biztosítására, de megállapodnak, hogy a leoszorosághban vett tranzit-forgalmat bonyolítják le csunán.

7. A folyosón megrendendő szavazás eredményét a szavazatok egyszerű többsége dönti el.

8. A szavazás megkezdése után — bárhogyan, bármilyen eredménnyel végződik is — a következő

járulnának a feltétlen bizalomnak kölcsönös helyreállításához. A német birodalmi kormány abból a gondolathoz indul ki, hogy egy végleges rendezést találjon, amely ezt a lehetetlen helyzetet megszünteti. A birodalmi kormány tisztában van azzal, hogy egyetlen mindazokat a fizikai és gazdasági károkat jóvátenni, amelyek 1918. óta történtek, de meg van győződve arról, hogy mind a két fél elemi kötelességének fogja tekinteni ezeknek a károknak kétoldali, kölcsönös lehetőség szerinti jóváteletét. Mindezek figyelembevételével, a praktikus elgondolástól kiindulva, a következő javaslati pontokat terjeszti elő:

intézkedéseket már most leszögezik a forgalom lebonyolítása érdekében. Ha a korridor a szavazás Lengyelországnak itélné akkor Németország számára biztosítani kell Danzighoz és Keletporoszországhoz vezető utat, a Duttó-Danzig-Dussau vonalon ha viszont Németországnak juttatná a szavazás a folyosót, akkor Lengyelországnak kell biztosítani a tengerhez való kiáratot és ezért négy-sinpáras vasutvonatot kell építeni az országuk megalkotásán kívül, ezenkívül esetleg földieletti, vagy földalatti vasutvonatokat is. Az országuknak egy kilométer szélességének kell lennie és ha lengyel kézre jut a korridor úgy az országukon a felszolgálat Németországot illeti ha Németország javára dönt a szavazás, úgy Gdyniához vezet egy hasonló exterritoriális országut és vasutvonal Németország területén.

9. Ha a korridor visszakerül Németországhoz, úgy a birodalom kötelezi magát, hogy lakosságcsere eszközöl Lengyelországgal oly mértékben, amint erre a korridor népesedési viszonyai alkalmasak.

10. Lengyelország és Németország kölcsönösen kötelezik magukat a kikötői forgatra vonatkozóan naritá-sos alapon Danzigra, illetve Gdyniára vonatkozólag.

11. Hogy ezen a területen minden viszály megszűnjék, Gdyniát szabadkikötővárosnak deklarálva megfosztják katonai jellegétől és katonai erődítményektől.

12. Ha Hela félsziget akár Németországhoz, akár Lengyelországhoz kerülne, úgy már most kötelezi magát mindkét fél, hogy azt demilitarizálja minden esetben.

13. Ami a német birodalomban élő lengyel kisebbségre és a Lengyelországban élő német kisebbségekre vonatkozik, a két állam kötelezi magát, hogy bármely előforduló panaszt nemzetközi vizsgálóbizottság elé utal. A bizottság döntésének magát aláveti. Németország és Lengyelország kötelezi magát, hogy minden gazdasági és más természetű kárt, amit 1918 óta a kisebbségek szenvedtek, jóváteszi, minden eddigi beavatkozást hatálytalanít és minden néven nevezendő kártalanítást a lehetőség szerint eszközöl.

14. Ugy Lengyelország mint Németország kötelezi magukat, hogy az államaikban élő német illetve lengyel kisebbségek számára kisebbségi megállapodást kötnek, hogy a népkisebbségek nyugodt kulturális, gazdasági, népi és szervezeti fejlődése biztosítva legyen és a két állam a területein élő kisebbségeket katonai szolgálatra nem hívja be.

15. A fenti pontok alapján történő megegyezés után a birodalom és Lengyelország kötelezi magát, hogy azonnal leszereli hadseregét.

16. A részletkérdések megbeszélésére és a kivétel módozatainak leszögezésére szükséges, hogy a birodalom és Lengyelország azonnal együttes megbeszélést folytasson.

Ezek voltak — mint a távirati iroda hivatalos jelentése mondja — azok a feltételek, amelyeket a birodalom a békés megoldás érdekében előterjesztett az angol kormánynak. A vezér és a birodalmi kormány mind a mai napig hiába várta a lengyel meghatalmazott megérkezését és ezen körülményt figyelembe véve megállapítja és leszögezi, hogy a birodalomnak a békés megoldást célzó praktikus és lojális feltételeit visszautasították.

Lengyel katonaság a gleiwitzi német rádió-leadóban

Berlin. A Német Távirati Iroda jelentése szerint csütörtökön az éjszakai órákban Gleiwitzbe lengyel katonaság vonult be, amely behatolt a gleiwitzi rádióleadó épületébe, azt hatalmába kerítette és onnan előbb lengyel, majd németnyelvű leadás során közölte a városnak

lengyel részről történt elfoglalását. Rövidesen német csapatok érkeztek, amelyek kiszorították a lengyeleket a városból és a gleiwitzi rádióleadó éjféltől kezdve már újra a birodalmi német műsort közvetítette.